

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність 071 «Облік та оподаткування»

Організація обліку та контролю надходження товарів
і розрахунків з постачальниками
(на матеріалах ТОВ «ДАР»)

*Здобувач вищої освіти
2 курсу заочної форми навчання*

Яремченко Марини Василівни

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

кандидат економічних наук

Сугак Тетяна Михайлівна

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Завідувач кафедри фінансів, обліку
та фундаментальних економічних дисциплін

Кандидат економічних наук

Сугак Тетяна Михайлівна

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ – 2021

ЗМІСТ

| | |
|--|-----------|
| ВСТУП..... | 4 |
| РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ І РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ | 8 |
| 1.1. Сутність, значення та форми розрахунків з постачальниками, їх облік..... | 8 |
| 1.2. Методика оцінювання та визнання зобов'язань і розрахунків з постачальниками..... | 14 |
| 1.3. Особливості здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками | 19 |
| Висновки до розділу 1..... | 24 |
| РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ І РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ | 25 |
| 2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства..... | 25 |
| 2.2. Особливості організації обліку надходження товарів та розрахунків з постачальниками..... | 30 |
| 2.3. Особливості побудови синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками..... | 34 |
| 2.4. Порядок здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками..... | 39 |
| Висновки до розділу 2..... | 42 |
| РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ І РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ..... | 44 |
| 3.1. Пропозиції щодо покращення організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками..... | 44 |
| 3.2. Шляхи вдосконалення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками | 52 |
| Висновки до розділу 3..... | 59 |
| ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ | 60 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... | 64 |
| АНОТАЦІЇ..... | 71 |
| ДОДАТКИ..... | 73 |

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринку підприємство реалізуючи свою господарську діяльність здійснює численні розрахунки з постачальниками та іншими контрагентами і стейкхолдерами. Одним з важливих господарських процесів у діяльності підприємства є процес постачання. Від його належної організації залежить своєчасне надходження товарів, розрахунки за постачання сировини, оплата праці робітникам та інші господарські процеси. В той же час наявність розрахункових операцій, як правило призводить до утворення зобов'язань. Своєчасне, правильне, ефективне та повне здійснення розрахунків з постачальниками, а також достовірне відображення цієї інформації в обліку набуває великого значення. Інформація про надходження товарів та розрахунки з постачальниками є основою для прийняття ефективних управлінських рішень. Відповідно стан інформаційного забезпечення керівництва про надходження товарів та розрахунки з постачальниками потребує вдосконалення. Саме це й обумовило актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Значну увагу питанням обліку, аналізу та контролю надходження товарів та розрахунки з постачальниками присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних учених - економістів: С. Д. Батехіна, І. А. Бланка, Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, С. Грязнової, З. В. Гуцайлюка, Р. Дамарі, Й. Даньківа, В.І.Єфіменко, В. В. Ковальова, В. Костюченко, С. І. Маслова, Є. Петрик, Г. В. Савицької, Я. В. Соколова, В. В. Сопка, С. Хенка, К. Хувера, М. Г. Чумаченка, А. Шаповалової, М. Швайки, І. Штулер та ін. Саме їх наукові дослідження стануть основою теоретичного матеріалу кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних аспектів та практичних задач обліку та контролю надходження товарів та розрахунки з постачальниками, а також розробка пропозицій щодо їх покращення.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені для вирішення такі **завдання:**

- розглянути сутність, значення та форми розрахунків з постачальниками, а також їх обліку;
- встановити методику оцінювання та визнання зобов'язань і розрахунків з постачальниками;
- детально дослідити особливості здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику досліджуваному підприємству;
- визначити особливості організації обліку надходження товарів та розрахунків з постачальниками;
- з'ясувати особливості побудови синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками;
- встановити порядок здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками
- внести пропозиції щодо покращення організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками
- розкрити шляхи вдосконалення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку та контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку і контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками на підприємстві.

Методи дослідження. Вирішення поставлених завдань досягнуто на основі застосування загальнонаукових методів: аналізу та синтезу, спостереження, порівняння, монографічний метод, діалектичний метод, метод методи індукції та дедукції, а також метод узагальнення.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні питань удосконалення організації обліку та контролю надходження товарів та розрахунків з постачальниками.

Практичне значення одержаних результатів полягає в систематизації, закріпленні та поглибленні теоретичних знань, практичних навичок, формування професійних вмінь щодо організації обліку та контролю надходження товарів та розрахунків з постачальниками, а також формування власних висновків і пропозицій.

Інформаційною базою дослідження є джерела навчальної, монографічної та періодичної літератури з обраної теми, наукові статті та публікації вітчизняних вчених з проблем обліку та контролю, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, а також нормативно-правові документи присвячені обліку розрахунків з постачальниками, П(С)БО, офіційні статистичні матеріали; довідкові та інформаційні видання професійних організацій, Інтернет-ресурси, фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота включає вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, основні завдання, об'єкт та методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

В першому розділі визначаються теоретичні обліку та контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками. Визначено сутність, значення, форми розрахунків з постачальниками і особливості їх обліку, встановлено методику оцінювання та визнання зобов'язань і розрахунків з постачальниками, розкрито особливості здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

Другий розділ присвячено дослідженню особливостей обліку та контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

Проаналізовано організаційно-економічну характеристику діяльності підприємства. Розкрито особливості організації обліку надходження товарів та розрахунків з постачальниками. Також мова йде про особливості побудови синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками. Розкрито порядок здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

В третьому розділі наведено пропозиції щодо покращення організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. Наведено шляхи вдосконалення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками

Сформульовані в кваліфікаційній роботі висновки можуть бути використані для покращення діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «ДАР» та вдосконалення організації обліку та контролю надходження товарів та розрахунків з постачальниками на даному підприємстві.

Основний текст роботи складає 74 сторінок комп'ютерного тексту. Робота містить 10 таблиць, 5 рисунків, 5 додатків. Список використаних джерел налічує 63 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ І РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

1.1. Сутність, значення та форми розрахунків з постачальниками, їх облік

Розрахунки з постачальниками займають особливе місце в системі розрахункових операцій підприємства, оскільки вони впливають на формування основної частини його грошових надходжень.

Розрахунки з постачальниками є найважливішою складовою бухгалтерської діяльності, тому розглянемо питання сутності, значення та форм розрахунків з постачальниками більш детально.

Основу розрахунків з постачальниками становлять кредитні відносини. Кредиторська заборгованість належить до зобов'язань суб'єкта підприємництва. Зобов'язання є складовою Балансу (виносяться як окремий підпункт) і розглядаються як джерела для формування фінансових ресурсів щоб профінансувати операційну, інвестиційну та фінансову діяльність суб'єкта підприємництва.

Питанням щодо сутності поняття «зобов'язання», класифікації, оцінки та відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку присвячено цілий ряд праць вітчизняних і зарубіжних авторів. Ними порушуються проблеми розуміння сутності кредиторської заборгованості та ототожнення її з поняттям «зобов'язання», недосконалості нормативного законодавства, що регулює облік зобов'язань, відсутність в ньому єдиного критерію, для класифікації та оцінки зобов'язань з метою подальшого правильного відображення в обліку, піднімаються проблеми щодо обліку умовних зобов'язань та відображення в обліку ризиків зобов'язань, відсутності облікової номенклатури первинного та поточного обліку зобов'язань, журналів аналітичного обліку. [52]

Визначення сутності і змісту, видів, порядку оцінки та визнання є основоположним базисом при в організації обліку зобов'язань та розрахунків.

В таблиці 1.1. наведено трактування науковцями суті та змістового наповнення поняття «зобов'язання».

Таблиця 1.1.

Трактування суті та змістового наповнення поняття «зобов'язання»

| Науковець | Суть та змістове наповнення поняття «зобов'язання» |
|------------------------|--|
| Петрук О.М. [16] | «Необхідність розгляду категорії як з економічної, так і з юридичної точок зору» |
| Пятов М.Л. [43]. | «Кожний факт господарської діяльності, що відображається в бухгалтерському обліку може бути охарактеризований з двох точок зору: юридичної та економічної. Не є виключенням з цього правила й факти виникнення, зміни та припинення зобов'язань». |
| Кладієв В. В.[23] | «Зміст поняття «зобов'язання» ширше ніж покладено в основу співзвучної бухгалтерської категорії» |
| Суріна К.В. [53] | «В бухгалтерському обліку зобов'язання характеризуються як оформлені договором цивільно-правові відносини, в силу яких одна сторона зобов'язана здійснити на користь іншої сторони певні дії або утриматись від певних дій, та як сума коштів, яка повинна бути сплачена на певну дату в майбутньому, або існуючі (завдяки минулим операціям чи подіям) зобов'язання підприємства щодо передачі певних активів чи надання послуг іншому підприємству у майбутньому. Зобов'язання існує тільки тоді, коли йому відповідає нормативно-правовий документ» |
| Городянська Л. В. [15] | «Зобов'язання - дещо ширша економічна категорія, ніж кредиторська заборгованість» |

Джерело: 16, 43, 23, 53, 15.

Категорія «зобов'язання» тісно пов'язана з категоріями «розрахунки» і «заборгованість». В трактуванні терміну «розрахунки» розрізняють три основні позиції.

Перша, розрахунки – це певна система взаємовідносин.

Друга позиція розглядає їх як взаємовідносини безпосередньо. При цьому не використовується слово “система”).

Третя позиція не наводить пояснення щодо визначення економічної сутності розрахунків [17].

Насправді, будь-які, зобов'язання мають юридичний та економічний зміст. Юридична категорія зобов'язань полягає у розумінні, що господарські відносини регулюються правом.

В силу господарських відносин одна сторона відноси уповноважена вимагати від іншої сторони відносин здійснення господарських операцій. До таких операцій належать: передача майна, виплата заборгованості, виконання робіт, надання послуг тощо. Інша сторона зобов'язана виконувати заявлені вимоги по предмету щодо якого виявлені зобов'язання. Також цьому праву виникає право вимагати відповідну винагороду за виконану роботу - сплату грошей, зустрічні послуги тощо [29].

В бухгалтерському обліку поняття “зобов'язання” вужче, ніж в цивільному законодавстві

Тараненко В.В. вважає, що теоретичні принципи, які складають основу визнання, оцінки і розкриття кредиторської заборгованості, ще недостатньо опрацьовані, і вона тривалий час розглядалась як “зворотній бік” активів і стверджує, що зобов'язання визнається кредиторською заборгованістю, якщо воно відповідає наступним вимогам: визначається як кредиторська заборгованість; вимірюється; є релевантним і є достовірним [54].

Зобов'язання є поточними навіть тоді, коли термін їх погашення настає після 12 місяців від дати балансу. Такі витрати пов'язані з зобов'язаннями, які виникають у ході процесі операційного циклу. До таких операцій належать операції щодо результатів придбання сировини, нарахування комунальних послуг, заробітної плати персоналу та інші витрати [60].

Отже, статті витрат включаються до існуючих поточних зобов'язань, у кількох випадках. По перше, якщо вони оплачуються на вимогу кредитора. По друге, якщо очікується, що вони будуть ліквідовані протягом року з дати балансу.

Основні завданнями процедури ведення бухгалтерського обліку

зобов'язань є:

- чітке, в повному обсязі та повне документування всіх розрахунків;
- своєчасна реєстрація всіх даних первинного обліку в регістрах;
- відображення інформації щодо існуючих зобов'язань в бухгалтерській звітності.

Враховуючи викладене, можна відмітити, що економічній сутності розрахунків притаманні наступні ознаки:

- примусовий характер економічних відносин;
- відрізняється швидкістю розповсюдження від підприємства до підприємства по ланцюгу взаємопов'язаних платежів, що викликає необхідність заліків взаємних вимог;
- може трансформувати безготівкові розрахунки, зокрема, змінювати способи платежів [52].

В останні роки більше уваги починає приділятися проблемам класифікації розрахунків підприємства, їх оцінці та відображенню у фінансовій звітності.

В. Кузьмін класифікує розрахунки залежно від сфери економічних відносин, за економічними об'єктами, за суспільним змістом, в залежності від матеріального об'єкту, залежно від територіальної належності, від строку виконання, за часом виникнення та за ступенем незалежності сторін [24]. Формуючи дані ознаки класифікації, автор не зупиняється на причинах їх виділення, не зазначає доцільність даної класифікації для цілей бухгалтерського обліку.

Окремі види розрахунків є об'єктами бухгалтерського обліку. Особливо виділяються в обліку розрахунки з постачальниками та підрядниками, які не оплачені своєчасно. Такий стан речей є свідченням порушення суб'єктом підприємництва розрахункових термінів та розрахункової дисципліни.

Основними стейкхолдерами підприємств при закупівлі предметів праці та засобів праці є постачальники, які забезпечують надходження товарів та сировини на підприємство.

Для підприємства, постачальники - це юридичні особи або фізичні особи, які забезпечують постачання товарно-матеріальних цінностей (далі ТМЦ). До ТМЦ належать: сировина, матеріали, паливо, будівельні матеріали, запасні частини, малоцінні та швидкозношувальні системи. Також до постачальників належать ті, що надають послуги, наприклад подачу електроенергії, газу, води тощо) або здійснюють різного роду роботи та послуги. Наприклад: поточний і капітальний ремонт основних засобів тощо.

До поточних зобов'язань підприємств належать розрахунки з постачальниками. Зобов'язання, залежно від терміну погашення, поділяються на поточні та довгострокові зобов'язання. Згідно бнормативного документу, а саме П(С)БО поточні зобов'язання класифікуються як поточні, якщо вони погашаються протягом операційного циклу або року. Таким чином, усі інші види зобов'язань, за термінами та строками - є довгостроковими.

Залежно від суми та порядку визначення зобов'язання та розрахунки поділяються на фактичні та умовні.

Фактичні розрахунки – це ті, що виникли на основі попередньо укладеного договору, контракту, рахунку. Відповідно сума розрахунків по них відома.

Умовні розрахунки - це ті, що виникають в процесі операційної діяльності. Тобто по них, точна сума не може бути визначена, наприклад розрахунки зі сплати авансу, премій, разових виплат тощо.

Загальновідомо, що для погашення зобов'язань та при здійсненні розрахунків можна користуватися як готівковими, так і безготівковими розрахунками.

І постачальники, і покупці мають право на вибір форми безготівкових розрахунків і способу в який відбудуватиметься платіж. Це погоджується усіма сторонами при укладанні договорів [12].

Видом застосовуваних розрахункових документів та порядком їх обігу розрізняються між собою форми безготівкових розрахунків. Між господарюючими суб'єктами можуть здійснюватися такі форми безготівкових

розрахунків: платіжні доручення, квитанції, платіжні вимоги-доручення, чеки, акредитиви, векселя.

Від порядку та умов виконання господарюючими суб'єктами один перед одним своїх грошових зобов'язань визначаються способи платежів. Можуть застосовуватися різні способи платежів при кожній формі розрахунків, що дає можливість виконувати підприємствам грошові зобов'язання на більш вигідних умовах [18].

Після відвантаження товарно-матеріальних цінностей, виконання робіт або надання послуг здійснюється розрахунки з постачальниками, контрагентами. Іноді цей процес відбувається одночасно за згодою з підприємством або по дорученню чи по передплаті.

За економічним змістом розрахунки з постачальниками поділяються на дві групи: за товарними операціями та за нетоварними операціями.

Перша група - за товарними операціями. До них відносяться розрахунки за реалізовану продукцію, виконані роботи, послуги і придбані матеріальні цінності та послуги;

Друга група - за нетоварними операціями. До них відносяться розрахунки по платежам до бюджету; розрахунок за банківські кредити, сплата страхових платежів, розрахунки за претензіями, нестачами і крадіжками та інші розрахунки [4].

Найбільшу питому вагу в розрахунках підприємств мають розрахунки за товарними операціями – за реалізовану продукцію, виконані роботи і надані послуги, одержані матеріальні цінності та послуги.

Отже, розрахунки з постачальниками займають особливе місце системі господарської діяльності підприємства, здійснюються як в готівковій, так і безготівковій формі.

1.2. Методика оцінювання та визнання зобов'язань і розрахунків з постачальниками

Об'єктивна оцінка зобов'язань є важливою умовою успішного функціонування підприємства в ринкових умовах.

П(С)БО 11 "Зобов'язання" визначає методологічні вимоги до формування інформації про зобов'язання, а також принципи їх відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. [36]

При формуванні облікової політики підприємства оцінка зобов'язань відіграє значну роль. При оцінці зобов'язань важливим є застосування принципу обачності та безперервності. У відповідності до цих принципів передбачаються наступні умови. По перше, використання методів оцінки, які запобігають заниженню сум визнаних зобов'язань. По друге, оцінка зобов'язань підприємства здійснюється, у наміром, що його господарська діяльність триватиме.

В НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" визначено, що «зобов'язання - це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди» [38].

Наявність двох обов'язкових ознак визнають зобов'язання:

- оцінка зобов'язання може бути достовірно визначена;
- є ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок погашення зобов'язань [45].

Сума забезпечення підлягає сторнуванню, якщо відсутня ймовірність вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань.

Поточні зобов'язання підприємства відображаються на окремих статтях витрат за напрямками та платежами:

- за видами кредиторської заборгованості перед бюджетом,
- зі страхування,
- з оплати праці,
- за внутрішніми розрахунками,

- за іншими поточними зобов'язаннями.

В бухгалтерському обліку такі операції відображаються в день їх виникнення, незалежно від дати виникнення руху коштів.

Значна частина зобов'язань підприємства регулярно (щомісячно) нараховується з відображенням в обліку по дебету рахунків активів або витрат, а по кредиту - нарахованих зобов'язань. У таких випадках визнання зобов'язань (кредиторської заборгованості) безпосередньо залежить від визнання відповідних активів або витрат.

Також визнання зобов'язання у бухгалтерському обліку можливо через його достовірну оцінку. Сума зобов'язання вказується у відповідних документах і визначається однозначно. Проте існують випадки, коли сума здійсненого платежу залежить від подальших операцій. Тоді, зобов'язання такими визнаються у таких випадках, якщо його з певною мірою достовірності можна оцінити.

Сума, що підлягає оплаті за заборгованість, визначається угодою (договором, контрактом) або розраховується на основі ставок, норм, тарифів чи інших платежів.

Внаслідок авансової оплати покупцем товарів чи послуг за визначеними зобов'язаннями, а саме цінами, асортиментом, кількістю і якістю можуть змінювати свою грошову оцінку в часі. В той же час незмінними залишаються визначена кількість та якість товару і продукції.

У деяких випадках є винятки з цього правила, а саме: в момент виникнення зобов'язання його сума визначається виходячи з попередніх експертних оцінок.

Для визначення балансової вартості зобов'язань використовуються такі види оцінок:

- історична собівартість;
- поточна собівартість;
- вартість розрахунку (платежу);
- теперішня вартість.

Історична собівартість зобов'язання - сума надходжень, отриманих в обмін на зобов'язання або, за деяких інших обставин, суми грошових коштів чи їх еквівалентів, що, як очікується, будуть сплачені з метою погашення зобов'язання під час звичайної діяльності підприємства.

Поточна вартість зобов'язання - недисконтована сума грошових коштів чи їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язання на поточний момент.

За НП(С)БО 11 "Зобов'язання" «всі поточні зобов'язання відображаються за сумою погашення, тобто у фінансовій звітності в розділі поточних зобов'язань відображається сума, яка буде фактично сплачена при погашенні такого зобов'язання» [36].

Недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів визначається як вартість погашення. В той же час очікується, що погашення зобов'язань буде здійснено під час звичайної господарської діяльності підприємства [4].

Теперішня вартість зобов'язання - теперішня (дисконтована) вартість майбутніх видатків грошових коштів, які необхідні для погашення зобов'язань, які виникли під час звичайної діяльності підприємства.

По короткострокових зобов'язаннях величина дисконту незначна і сума може бути виражена за своєю номінальною вартістю в сумі, що підлягає сплаті в майбутньому. По довгострокових зобов'язаннях сума дисконту, як правило, є суттєвою. Тому договірні платежі по відсотках і погашенню довгострокової заборгованості мають бути дисконтовані.

Зобов'язання містять у собі ймовірність майбутнього вилучення коштів підприємства і втрати економічної вигоди внаслідок прийнятих у минулому обов'язків. Разом з тим, підприємство може мати обов'язок діяти певним чином, але це необов'язково призводить до виникнення і відображення у його балансі певного зобов'язання.

Зобов'язання підприємства визначаються як його розрахунки якщо вони існують на даний момент і є наслідком минулих господарських операцій (наприклад, придбання товарів чи послуг) або подій (понесені чи ймовірні

збитки, за які підприємство несе відповідальність).

Як правило, зобов'язання виникає тільки тоді, коли актив отримано або коли підприємство укладає невідмовну угоду придбати актив - тобто в результаті минулих операцій або інших минулих подій. Так, придбання товарів і отримання послуг призводить до виникнення кредиторської заборгованості (якщо вони не були попередньо сплачені), а одержання позики банку призводить до зобов'язання повернути її.

В той же час, зобов'язання щодо замовлених, але ще не отриманих активів, не відображається у балансі замовника, оскільки в такому випадку виникає безумовна зустрічна вимога - зобов'язання покупця оплатити певний товар компенсується його правом на отримання цього товару. Як правило, зобов'язання виникає, коли отримані права використання товарів чи послуг, пов'язані з необхідністю майбутніх платежів з метою збереження господарських зв'язків підприємства або у відповідності зі здійсненням нормальної підприємницької діяльності.

Зобов'язання підприємства розглядаються як його обов'язок, оскільки повинні бути виконані в будь-якому випадку. У разі невиконання підприємством зобов'язань настають економічні наслідки, як правило негативного характеру. Наприклад економічні наслідки від невиконання зобов'язання – це штрафні санкції, сплата неустоек тощо.

Обов'язки підприємства стають його зобов'язаннями при визначеному терміні виконання, хоча насправді точна дата може бути і невідома.

Також зобов'язаннями є обов'язки, які прийняті відносно юридичних чи фізичних суб'єктів (осіб або їх групи) які можуть бути визначені, або в момент прийняття зобов'язання або в момент виконання [52].

Зобов'язання підприємства мають юридичну силу внаслідок укладених контрактів, договорів або статутних вимог. Наприклад, до таких зобов'язань належить кредиторська заборгованість за отримані товари чи послуги тощо. Зобов'язання також можуть виникати і після здійснення операцій, наприклад, якщо підприємство вирішило підтримати свою ділову репутацію, а саме

виправити недоліки своєї продукції, здійснити післягарантійне обслуговування тощо.

За рахунок поточних активів погашаються поточні зобов'язання. Погашення зобов'язань може здійснюватись у такі способи:

- сплатою грошових коштів;
- передаванням інших активів;
- наданням послуг;
- заміною даного зобов'язання іншим;
- перетворенням зобов'язання на капітал [49].

Погашення у формі сплати грошових коштів в основному використовуються при розрахунках з постачальниками. Сума зобов'язання визначається усіма сторонами і вказується у договорі. Більшість підприємств намагаються здійснювати розрахунки за зобов'язання із застосуваннями авансових платежів.

Заборгованість яка неоплачена визначається як борг. Коли боржник на законній підставі або за волевиявленням кредитора звільняється від прийнятих зобов'язань – це визначається як анулювання або списання боргу.. Анулювання боргу не призводить до зменшення ресурсів боржника але збільшує прибуток підприємства і сприяє виникненню додаткових зобов'язань з його оподаткування.

Зобов'язання можуть бути виражені монетарно та/або немонетарно. Монетарні зобов'язання підприємства відображають суму грошових коштів, що підлягає сплаті кредиторам. Немонетарні зобов'язання підприємства відображають товари або надані послуги.

Таким чином, зобов'язання відображаються в обліку із застосуванням принципу обачності, безперервності. Розрахунки з постачальниками визначаються за сумою їх погашення, у розмірі недисконтованої суми грошових коштів або їх еквівалентів. В той же час ця заборгованість буде сплачена, а погашення цих розрахунків, в основному, відбувається грошовими коштами.

1.3. Особливості здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками

Значну питому вагу в господарській діяльності підприємства мають операції з надходження товарів і розрахунків з постачальниками. Користувачам фінансової звітності необхідно мати можливість визначати величини і типи заборгованостей із фінансових звітів. Перевірка фінансових звітів є достатньою для того, щоб користувачі були впевнені, що всі зобов'язання належним чином визначені, оцінені та включені до фінансових звітів відповідно до вимог чинного законодавства та П(С)БО. Щоб задовольняти ці вимоги, розрахунки з постачальниками повинні бути визначені та класифіковані належним чином. Тому необхідно вивчати та перевіряти надходження товарів і розрахунків з постачальниками, їх склад, структуру.

Безпосередньо метою здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками на підприємстві є встановлення правильності ведення розрахунків за отримані товарно-матеріальні цінності, отримані послуги, наявність дебіторської та/або кредиторської заборгованості, реальності її погашення [12].

До основних завдань контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві відносять:

- встановлення правильності здійснення операцій з постачання товарів;
- встановлення чи правильно оформлені документи з постачання товарів, а саме: договорів, рахунків-фактур, актів прийому-передачі тощо;
- встановлення чи правильно відображені операції з постачання товарів у обліку;
- перевірка своєчасності, правильності та достовірності здійснених розрахунків за операціями з надходження товарів;
- перевірка законності, достовірності та правильності відображення

розрахунків з використанням векселів та бартерних операцій;

- визначення правильності оцінки отриманих товарів при бартерних (товарообмінних) операціях;
- перевірка повноти і своєчасності оприбуткування отриманих товарів і обліку виконаних робіт;
- встановлення правильності відображення кредиторської та дебіторської заборгованості;
- встановлення причин виникнення заборгованості по розрахунках з постачальниками;
- визначення реальності та шляхів погашення заборгованості по розрахунках з постачальниками [43].

Джерелами інформації для контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві є:

- нормативні акти (в тому числі внутрішнього характеру), що регулюють питання організації обліку на підприємстві;
- наказ про облікову політику підприємства;
- документація на постачання товарів, робіт, послуг;
- журнал реєстрації рахунків-фактур постачальників;
- рахунки-фактури постачальників;
- журнал реєстрації довіреностей на отримання товарів;
- акти звіряння розрахунків з постачальниками;
- акти інвентаризації розрахунків з постачальниками;
- копії платіжних доручень;
- бухгалтерська звітність;
- облікові реєстри;
- обігові відомості; журнали-ордери;
- Головна книга [56].

Для ефективності проведення контролю розрахунків з постачальниками необхідно визначитись, які методами, які будуть використовуватись. Потім з

урахуванням цієї інформації скласти програму (карту дій) розрахунків з постачальниками.

Під час контролю вказаних операцій можуть застосовуватись прийоми:

- оцінка укладання договорів на постачання товарів;
- письмове підтвердження від інших осіб;
- перевірка отриманих документів;
- інспекція надходження товарів;
- комплекс аналітичних заходів.

Здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками буде включати декілька окремих послідовних етапів:

- підготовчий,
- проміжний,
- етап фізичної перевірки,
- основний,
- завершальний етап. [54]

На підготовчому етапі необхідно зібрати всю інформацію щодо загального стану підприємства, в тому числі і дані, які характеризують стан та структуру надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

На проміжному етапі повинна бути проаналізована правильність складання фінансової звітності за період, що перевіряється, та відображення в ній даних щодо надходження товарів і розрахунків з постачальниками. При виявленні суттєвих недоліків необхідно у письмовому вигляді проінформувати про це керівництво підприємства з можливими рекомендаціями щодо виправленню помилок.

На етапі фізичної перевірки головним завданням є виявлення реального існування надходження товарів і з'ясування, кому вони належать.

На основному етапі здійснюється певні контрольні процедури щодо перевірки надходження товарів і розрахунків з постачальниками за встановленими критеріями оцінки фінансової звітності, а саме: повнота відображення, оцінка, реальність існування, належність, правильність [43].

Для цього використовуються пряме підтвердження, вивчення контрактів, договорів. Звертається увага на строки, обмеження використання ресурсів, можливість залучення додаткових джерел фінансування.

При проведенні розрахунків з постачальниками потрібно дослідити та оцінити систему контролю надходження товарів на підприємстві. Для цього можна застосовувати письмові або усні опитування працівників включивши до переліку такі питання:

- чи оформлюють договори на надходження товарів;
- чи проводяться щоквартальні звіряння розрахунків з постачальниками;
- чи всі операції по розрахунках з постачальниками підлягають звірянню;
- на кого оформлюються довіреності;
- чи є вказано прізвища на кого оформлюються довіреності в наказі про облікову політику підприємства;
- чи буває неповернення невикористаних довіреностей;
- де реєструються рахунки-фактури постачальників;
- чи пред'являються претензії постачальникам за розрахунками чи надходженням товарів;
- чи перевіряються фактично отримані товари і дані, що вказані в первинних документах (накладних, чеках тощо);
- чи є створені постійно діючі комісії з встановлення відхилень;
- чи задовольняються претензії пред'явлені постачальниками;
- чи застосовуються штрафні санкції до постачальників за невиконання договорів з надходження товарів;
- як оформлюється повернення матеріальних цінностей;
- чи буває надходження товарів що не відповідають якості, яка вказана в супроводжувальних документах;
- чи здійснюється завезення товарів без договорів;

- чи затверджена типова схема кореспонденції рахунків по надходженню товарів та розрахунків з постачальниками;
- чи своєчасно надходять у бухгалтерію документи від постачальників;
- як відбувається оприбуткування товарів від матеріально відповідальної особи;
- чи здійснює бухгалтер перевірку коштів, що вказані в супровідних документах;
- чи порівнюються ціни та суми коштів, що вказані в сумпровідних документах, рахунках-фактурах, накладних, товарно-транспортних накладних, актах прийому-передачі тощо [56].

Перевірка форм розрахунків з постачальниками полягає у встановленні дотримання законодавства щодо них та встановлених обмежень на застосування окремих із них.

Контроль здійснюється окремо за кожним постачальником за кожним документом (рахунком) на сплату. Контролюється правильність і своєчасність виконання договірних зобов'язань перед постачальниками за виконані роботи чи надані послуги. Контроль слід починати з інвентаризації. Дані інвентаризації слід звірити із сумами, відображеними у Головній книзі та балансі за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками». Звірянню підлягають залишки на рахунках на початок звітнього періоду, відображені в регістрах бухгалтерського обліку, із залишками в попередньому звітньому періоді.

Аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків дає змогу зосередити увагу на сумнівних розрахунках, перевірити обґрунтованість створення резерву за сумнівними боргами і законність їх списання з балансу. Для перевірки достовірності первинних документів, за якими здійснені розрахункові операції, доцільно провести зустрічні звірки різних документів на даному підприємстві й зробити письмовий запит у відповідні підприємства про стан розрахунків. Доцільно відбирати рахунки, за якими проводилися сторнувальні записи, записи щодо перерахування сум з одного рахунка на інший, а також ті,

де складались бухгалтерські проводки на підставі довідок.

Звертається увага на правильність застосування постачальниками цін, тарифів за послуги. Подібні факти виявляють зіставленням цін, вказаних у рахунках постачальників, з цінами, вказаними в договорах. [63]

На завершальному етапі необхідно оцінити достатність опрацьованої інформації для того, щоб зробити загальний висновок щодо надходження товарів та розрахунків з постачальниками.

Таким чином, контроль дозволяє постійно відстежувати ситуацію з надходження товарів та розрахунків з постачальниками, вчасно і правильно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з відносно стану розрахунків з постачальниками.

Висновки до розділу 1.

Основними контрагентами підприємств при закупівлі товарів є постачальники. За визначенням Гудзь О. «Постачальники - це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, МШП), що надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконують роботи (поточний і капітальний ремонт основних засобів тощо)».

Розрахунки з постачальниками відносяться до поточних зобов'язань підприємства. Залежно від терміну погашення розрахунки з постачальниками поділяються на поточні та довгострокові. Залежно від порядку визначення суми поділяються на фактичні та умовні. Розрахунки з постачальниками відображаються в обліку із застосуванням принципу обачності, безперервності. Розрахунки з постачальниками оцінюються за сумами виставленими до погашення, у розмірі недисконтованої суми грошових коштів або їх еквівалентів. Ця сума буде сплачена, а погашення цих розрахунків, в основному, відбувається грошовими коштами.

Метою контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві є встановлення правильності надходження товарів та здійснення розрахунків з постачальниками за їх отримання. Додатково перевіряються надані послуги, контролюється підтвердження законності виникнення дебіторської і кредиторської заборгованості. Підставою для перевірки є встановлення її достовірності і реальної можливості погашення дебіторської і кредиторської заборгованості за даними фінансової звітності підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ І РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства

Написання роботи носить прикладний характер, об'єктом дослідження стала діяльність Товариство з обмеженою відповідальністю «ДАР». Товариство з обмеженою відповідальністю «ДАР» знаходиться в с. Ямне Великописарівський район, Сумської області. Статут ТОВ «ДАР» складений на підставі Господарського кодексу, та іншого чинного законодавства.

Товариство є юридичною особою з моменту його реєстрації в обранах державної влади та може бути учасником господарських відносин. ТОВ є юридичною особою, яка здійснює свою діяльність відповідно до Статуту, в якому визначено його порядок створення, господарської діяльності та ліквідації. В операційній діяльності ТОВ керується законодавством України.

Підприємство створене для отримання прибутку за рахунок виробничої, наукової та підприємницької діяльності.

Предметом діяльності є:

- виробництво та реалізація товарів народного споживання.
- комерційна, посередницька та інші види господарської діяльності, які не заборонені чинним законодавством і відповідають меті підприємства та інше.

ТОВ «ДАР» має самостійний баланс, розрахунковий і інші рахунки в банках, в тому числі валютні.

Товариство створює резервний фонд у розмірі 25 % Зареєстрованого капіталу. Резервний фонд ТОВ «ДАР» формується за рахунок щорічних відрахувань від чистого прибутку. ТОВ «ДАР» направляє 5 % на відшкодування збитків, які можуть виникнути в результаті діяльності

товариства і використовує їх для подолання кризових ситуацій.

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «ДАР» здійснюється відповідно до вимог вітчизняного законодавства. Бухгалтерський облік ТОВ «ДАР» веде за повною формою у відповідності до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Оперативний та бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється за результатами своєї діяльності. Відбувається складання фінансової, статистичної, податкової звітності, і її вчасне подання до відповідних органів у встановленому порядку.

ТОВ «ДАР» відображає організацію бухгалтерського обліку господарських операцій щодо всіх видів та результатів своєї діяльності в натуральних та грошових одиницях. В узагальненому грошовому виразі всі господарські операції зазнають безперервного документального і взаємопов'язаного відображення у документації.

На ТОВ «ДАР» використовується узагальнена система збору та обробки інформації. Відповідно вся робота пов'язана з обліковими засадами зосереджена у бухгалтерії. Бухгалтерський облік в апараті ТОВ «ДАР» здійснюється у програмі 1С-Бухгалтерія.

Вся звітність складається та подається до відповідних органів у повному обсязі, зокрема статистична, фінансова та податкова звітність.

Бухгалтерський облік та його організація на підприємстві ведеться з урахуванням вимог нормативних актів, зокрема: закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та наказу голови правління №2 від 04 січня 2018 року «Про облікову політику товариства».

Управлінський персонал несе відповідальність за підготовку та достовірне відображення інформації у фінансових звітах. Задекларовані положення та зобов'язання підприємством виконуються. Бухгалтерська. Податкова та статистична звітність складається і подається своєчасно.

Аналіз фінансового стану підприємства – необхідний процес оцінювання необхідний для поліпшення організації діяльності підприємства,

визначення його фінансової діяльності та підвищення ефективності використання грошових коштів в процесі операційної діяльності підприємства. [55]

Зміст аналізу фінансового стану підприємства полягає у вивченні таких показників: розміщення і використання засобів виробництва, платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, інвестиційної привабливості, ділової активності, рентабельності підприємства тощо.

Основними джерелами інформації для проведення аналізу є форми фінансової звітності про діяльність підприємства, зокрема, «Баланс» та «Звіт про фінансові результати» (Додатки А-Е).

Діяльність підприємства характеризують його фінансово – економічні показники, наведені у табл.1.1.

Таблиця 2.1

Динаміка фінансово – економічних показників ТОВ «ДАР»

| Показники | Роки | | | Абсолютне відхилення | | Темпи росту,% | |
|--|----------|----------|----------|----------------------|--------|---------------|-------|
| | 2017 | 2018 | 2019 | 2018 | 2019 | 2018 | 2019 |
| Обсяг основних фондів, грн. | 122021 | 130263,5 | 185675,5 | 8242,5 | 55412 | 106,75 | 142,5 |
| Обсяг оборотних коштів, грн. | 144133,5 | 153065 | 132154 | 8931,5 | -20611 | 106,20 | 86,3 |
| Обсяг реалізованої продукції, грн. | 215653 | 377943 | 431963 | 162290 | 54020 | 175,26 | 114,3 |
| Продуктивність праці, грн. | 68,8 | 109,5 | 133,2 | 40,7 | 23,7 | 159,16 | 121,6 |
| Собівартість реалізованої продукції з урахуванням адм. витр., витр. на збут., інші опер. витр., грн. | 295848 | 558570 | 681178 | 262722 | 122608 | 188,80 | 121,9 |
| Прибуток (збиток) від опер. діяльності, грн. | 653 | 5247 | 24962 | 4594 | 19715 | 803,52 | 475,7 |
| Прибуток валовий, грн. | 49098 | 35069 | 38929 | -14029 | 3860 | 71,43 | 111,0 |
| Прибуток (збиток) до оподаткування, грн. | (4982) | 7483 | (12017) | 12465 | - | (150,20) | - |
| Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн. | 1,2 | 1,1 | 1,1 | -0,1 | - | 91,67 | 100 |

| | | | | | | | |
|-----------------------------|-----|-----|-----|-----|------|--------|------|
| Фондовіддача , грн | 1,8 | 2,9 | 1,8 | 1,1 | -1,1 | 161,11 | 62,1 |
| Загальна рентабельність, % | 0,2 | 8,2 | 1,1 | 8 | -7,1 | 4100 | 13,4 |
| Рентабельність продукції, % | - | 1,8 | - | | -1,8 | | - |

Джерело:

За даними таблиці 2.1 можна зробити такі висновки: у 2019 звітному році спостерігається приріст основних засобів на 55412 грн. , що складає 42,5 % і свідчить про нарощення підприємством матеріально – технічної бази та розширення основної діяльності підприємства, але водночас ми спостерігаємо, що обсяг оборотних коштів зменшився на 20611 грн. Темп їх зменшення у порівнянні з базовим періодом склав 13,7 %. Така тенденція свідчить про зниження ефективності виробництва.

Собівартість реалізованої продукції зросла на 122608 грн., що складає 21,9 %. Така тенденція призвела до підвищення якості продукції.

Продуктивність праці зросла на 21,6 %. Це відбулося за рахунок збільшення обсягу реалізованої продукції на 54020 грн.

У звітному році більш, ніж у 4 рази збільшився прибуток від операційної діяльності (приріст склав 475,7 %), а валовий прибуток підприємства у 2019 році склав 3860 грн. Але, незважаючи на це, досліджуване підприємство отримало збиток від звичайної діяльності до оподаткування у розмірі 12017 грн. .

Обсяг витрат на 1 гривню реалізованої продукції протягом року не змінився і складає 1,1 грн. (оскільки більше гривні, то виробництво залишилося затратним.), що свідчить про неефективне виробництво, підприємству треба вжити заходів для покращення такого стану.

Знизилась фондовіддача основних засобів з 2,9 до 1,8 або на 62,1 %, що свідчить про зниження ефективності їх використання.

Загальна рентабельність підприємства (тобто рентабельність його виробництва) знизилася на 86,6 %. Причиною може бути збільшення собівартості продукції, зміна фондомісткості продукції та оборотності

оборотних коштів.

Слід зазначити, що виробництво продукції досліджуваного підприємства є нерентабельним, тому що у 2019 році підприємство отримало збиток (збиток підприємства на кінець звітного року складає 12196 грн.).

Отже, загалом, зважаючи на вищевикладений матеріал, можна зробити висновок, досліджуване підприємство, яке знаходиться у приватній власності, працює збитково (у 2019 році), виробництво його неефективне, випускає нерентабельну продукцію.

Для покращення фінансового стану та розвитку виробництва досліджуване підприємство повинне збільшити ефективність використання основних фондів, стабілізувати технологічний процес, а також надалі зберігати та зміцнювати якість продукції.

2.2. Особливості організації обліку надходження товарів та розрахунків з постачальниками

В процесі операційної діяльності ТОВ «ДАР» виникають господарські зв'язки і розрахункові відносини з постачальниками товарів, матеріальних цінностей і послуг тощо.

До постачальників підприємства належать юридичні і фізичні особи, які здійснили поставку товарів, виробничих запасів, МШП, необоротних активів чи інших цінностей тощо.

Облік розрахунків з операцій надходження товарів та розрахунків з постачальниками є важливим елементом у системі організації бухгалтерського обліку.

До основних завдань організації обліку надходження товарів та розрахунків з постачальниками на думку Городянської Л.В. «відносять:

- формування та узагальнення повної й достовірної інформації про стан розрахунків з надходження товарів та розрахунків з постачальниками, необхідної користувачам бухгалтерської звітності;

- забезпечення інформацією, необхідної користувачам бухгалтерської звітності для контролю за дотриманням законодавства України при здійсненні організацією господарських операцій і їхньою доцільністю, наявністю й рухом майна й зобов'язань, використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів відповідно до затверджених норм, нормативами й кошторисами;

- контроль за дотриманням форм розрахунків, установлених у договорах з постачальниками й покупцями;

- контроль за станом дебіторської й кредиторської заборгованості;

- своєчасна звірка розрахунків з дебіторами й кредиторами для виключення простроченої заборгованості;

- контроль за виконанням плану надходження товарів;

- контроль виконання договірних зобов'язань постачальниками по кількості (обсягу), асортиментам, якості, строкам поставок товарів;

- контроль за правильним визначенням кількості, якості, цін, вартості ТМЦ, що надійшли, своєчасне і якісне оформлення документів на них. Від цього залежить обґрунтування і своєчасне пред'явлення претензій постачальнику або транспортним організаціям за недопоставку, за зниження їхньої якості в порівнянні із зазначеною у документах постачальника;

- контроль за своєчасним і повним оприбуткуванням ТМЦ (що надійшли), матеріально-відповідальними особами;

- контроль за здійсненням своєчасних і правильних розрахунків з постачальниками.» [15].

Слід зазначити, що надходження товарів та розрахунків з постачальниками є кредиторською заборгованістю з точки зору організації обліку і розглядаються за умов наступної оплати або іншого погашення зобов'язань. Дебіторська заборгованість з одержаних авансів виникає у випадку здійснення передоплати в бухгалтерському обліку.

Процес розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві за надходження товарів включає два етапи:

- на першому - здійснюється первинний облік надходження ТМЦ, послуг, робіт і відбувається облік їх оплати;
- другий - відбувається формування звітних документів.

Для узагальнення інформації про розрахунки по поточній заборгованості з постачальниками використовують рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», призначений для відображення розрахунків за придбані на стороні активи (основні, оборотні, матеріальні та нематеріальні), за виконані і прийняті роботи, надані і спожиті послуги.

На рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» ведеться облік розрахунків з постачальниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи і надані послуги. [18]

За кредитом рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відображається виникша заборгованість за одержані товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, від постачальників за дебетом - її погашення, списання тощо.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» має такі субрахунки:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»;
- 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ».

На субрахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» ведеться облік розрахунків за одержані ТМЦ, виконані роботи, надані послуги з вітчизняними постачальниками.

На субрахунку 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» ведеться облік розрахунків з іноземними постачальниками за одержані ТМЦ, виконані роботи, отримані товари та розрахунки з постачальниками за надані послуги. [22]

Розрахунки з постачальниками проводяться в готівковій, безготівковій формі або зарахуванням взаємних вимог на підставі первинних документів

(накладних, товарно-транспортних накладних, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок банку).

Облік операцій з вітчизняними постачальниками та підрядниками відображено в Додатку Д.

По кредиту рахунка 63 у кореспонденції з рахунками виробничих запасів, товарів, витрат виробництва і звертання відбивається заборгованість підприємства постачальнику (підрядчику) за фактично надійшли ТМЦ, прийняті роботи і послуги, за послуги по доставці ТМЦ, а так само ПДВ.

Суми, відображені по кредиту рахунку 63 залежать також від відповідності термінів надходження матеріальних цінностей і платіжних документів (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2.

Відображення заборгованості постачальникам

| Матеріальні цінності | Платіжні документи | Запису в обліку |
|---|--------------------|--|
| Перехід права власності на матеріальні цінності відбувся | | |
| Надійшли | Надійшли | Сума в межах акцепту: Дт. 27, Кт. 63 |
| Надійшли | Не надійшли | Сума фактично надійшли матеріалів за цінами, встановленим у договорі: Дт. 27., Кт. 63 |
| Не надійшли | Надійшли | Сума, зазначена в рахунку постачальника: Д т. 27 матеріали в шляху, Кт. 63 |
| Перехід права власності на матеріальні цінності не відбувся | | |
| Надійшли | Надійшли | Сума, згідно договору Д т. 022 |
| Надійшли | Не надійшли | Сума, згідно договору Д т. 022 |
| Не надійшли | Надійшли | Не відбображається |

Джерело: [22]

Якщо при висновку договору передбачений аванс (попередня оплата) постачальнику, то він відбивається на рахунку 37.1 "Розрахунки по виданим авансам" (рис. 2.1.).

| Д | Рахунок 37.1 | К |
|--|--|---|
| <p>Сальдо – залишок заборгованості постачальників і підрядчиків по виданим їм авансам на початок періоду.</p> <p>Сума виданих авансів постачальникам і підрядчикам під постачання матеріальних цінностей і виконання робіт, попередніх оплат.</p> <p>Сальдо – залишок заборгованості постачальників і підрядчиків по виданим їм авансам на кінець періоду.</p> | <p>Сума виданих авансів і оплати часткової готовності продукції і робіт, зарахованих постачальником при оплаті закінчених робіт.</p> | |

Рис. 2.1. Схема рахунку 37.1 "Розрахунки по виданим авансам".

Джерело: [22]

При остаточному розрахунку постачальник робить залік суми отриманого авансу, попередньої оплати.

Отже, у процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єкт господарювання взаємодіє з іншими підприємствами, організаціями, які поставляють матеріальні цінності, включаючи виробничі запаси, обладнання, інші активи, надають послуги, виконують роботи, необхідні для забезпечення звичайної діяльності підприємства. У результаті виникає поточна кредиторська заборгованість перед вітчизняними та іноземними постачальниками.

2.3. Особливості побудови синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками

За допомогою ведення аналітичного і синтетичного обліку можна узагальнити та систематизувати інформацію первинного обліку. Бухгалтерський облік на ТОВ «ДАР» здійснюється за двома напрямками:

- По перше, подаються узагальнені (синтетичні) показники, в яких об'єднуються однорідні активи і пасиви;
- По друге, для контролю за збереженням майна додаються докладні

(аналітичні) відомості, які розкривають стан і рух активів і пасивів підприємства.

Усі записи у регістрах бухгалтерського обліку на ТОВ «ДАР» проводяться на підставі первинних документів. Фіксація фактів здійснення господарських операцій і розпорядження на їх проведення відбувається у регістрах бухгалтерського обліку.

Для отримання показників для оцінювання використовуються два види бухгалтерських рахунків, а саме: синтетичні і аналітичні. Відповідно і облк на підприємстві здійснюється синтетичний та аналітичний.

Організація аналітичного обліку дозволяє простежувати розрахунки з постачальниками у розрізі підприємств-контрагентів, з урахуванням наявності та руху товарно-матеріальних цінностей, виконання договорів тощо. Формування обліково-аналітичних даних відбувається шляхом групування однакових за економічним змістом даних первинних документів. Систематизується така інформація у відомостях, з яких отримані суми переносяться у журнал реєстрації операцій. [30]

Організація аналітичного обліку здійснюється за окремими рахунками постачальників, у розрізі підприємств-контрагентів.

Побудова аналітичного обліку повинна забезпечити отримання даних про заборгованість, строк сплати по якій ще не настав, а також заборгованість не сплачену в строк.

Для відображення розрахунків з покупцями і замовниками в застосовують наступні регістри:

- реєстр документів по реалізації готової продукції;
- реєстр документів по реалізації товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг;
- журнал-ордер № 11 по кредиту рахунка 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками" та інших рахунків. [54]

Підсумки реєстрів переносять до відомості обліку реалізації продукції, матеріалів, робіт і послуг.

Суми оборотів з даних реєстрів переносять у відомість окремо по дебету і кредиту рахунка 70 "Дохід від реалізації". При цьому суми попередньо групуються за видами матеріальних цінностей і кореспондуючими рахунками.

Синтетичний облік є кінцевим етапом бухгалтерського обліку, на якому узагальнюються дані первісного та аналітичного обліку. Узагальнені дані синтетичного обліку використовуються для складання фінансової звітності.
[6]

Для ведення синтетичного обліку на підприємстві використовується субрахунок 631.

По кредиту рахунка відображається заборгованість підприємства перед постачальниками і підрядчиками, що виникає в момент одержання підприємством від них ТМЦ, виконаних робіт чи наданих послуг. По дебету рахунка відображається зменшення заборгованості шляхом оплати підприємством отриманих від постачальників і підрядчиків ТМЦ, робіт і чи послуг, наприклад, у результаті пред'явлення претензій і повернення товару.

Синтетичний облік розрахунків з постачальниками ведуть в журналі - ордері № 6, який передбачає ведення обліку розрахунків позиційним способом за кожним платіжним документом.

На початку місяця в журнал-ордер № 6 записують залишки заборгованості по кожному постачальнику окремо з журналу-ордера за минулий місяць. При цьому сальдо по несплачених рахунках і невідфактурованих поставках записують у графу "Кредит", а суми за неодержанні або невивезені цінності (товари у дорозі) - в графу "Дебет".

Кореспонденція бухгалтерських проводок по рахунках до сплати відображено в табл.2.3.

Таблиця 2.3.

Відображення заборгованості перед постачальниками

| № | Зміст господарської операції | Кореспондуючі рахунки | |
|----|--|-----------------------|--------|
| | | Дебет | Кредит |
| 1. | Оприбуткування ТМЦ від постачальників | 20, 22, 28 | 63 |
| 2. | Акцептовано рахунок постачальника за виконані роботи, надані послуги виробничого характеру | 23 | 63 |
| 3 | Відображено суму ПДВ | 64 | 63 |

Джерело: [18]

Вартість отриманих ТМЦ, виконаних робіт, наданих послуг відображається на рахунках обліку ТМЦ або витрат без врахування суми ПДВ, вказаної в документах постачальника

Операції по оплаті рахунків постачальників відображаються по дебету рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" (табл. 2.4.).

Таблиця 2.4.

Кореспонденція рахунків, що відображають погашення заборгованості перед постачальниками

| № | Зміст господарської операції | Кореспондуючі рахунки | |
|----|---|-----------------------|---------|
| | | Дебет | Кредит |
| 1. | З поточного або валютного рахунків | 63 | 311,312 |
| 2 | Акредитивами або чеками | 63 | 313 |
| 3 | Готівкою з каси | 63 | 30 |
| 4 | Виданим банком для цієї мети короткостроковими позиками | 63 | 60 |
| 5 | З підзвітних сум | 63 | 372 |
| | | | |

Джерело: [18]

Невідфактурованою вважається поставка матеріальних цінностей від постачальника до пред'явлення розрахункового документу, на підставі якого здійснюється оплата.

У цьому випадку матеріальні цінності оприбутковують за купівельними (або обліковими) цінами:

Дт 20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувальні предмети";

Кт. 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками".

Суми ПДВ по цих матеріалах будуть обліковуватися в тому звітному періоді, в якому надійдуть розрахункові документи:

Дт 64 "Розрахунки за податками й платежами";

63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками".

В табл. 2.5 наведено кореспонденцію бухгалтерських рахунків з постачальниками, що складаються на ТОВ «ДАР».

Таблиця 2.5

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками

| № | Зміст господарської операції | Дебет | Кредит |
|----|--|-------|--------|
| 1 | Отримано товарно-матеріальних цінностей від постачальника | 20 | 631 |
| 2 | Нарахована сума податкового кредиту з ПДВ | 641 | 631 |
| 3 | Нарахована сума транспортних витрат | 20 | 631 |
| 4 | Нарахована сума податкового кредиту з ПДВ | 641 | 631 |
| 5 | Перераховано кошти постачальнику за товар та транспортні витрати | 631 | 311 |
| 6 | Одержано від постачальника малоцінні та швидкозношувальні предмети | 22 | 631 |
| 7 | Нарахована сума податкового кредиту з ПДВ | 641 | 631 |
| 8 | Виставлено претензію | 374 | 631 |
| 9 | Одержання від постачальника основних засобів | 15 | 631 |
| 10 | Нарахована сума податкового кредиту з ПДВ | 641 | 631 |
| 11 | Нарахована сума транспортних витрат | 15 | 631 |
| 12 | Нарахована сума податкового кредиту з ПДВ | 641 | 631 |
| 13 | Введено в експлуатацію основні засоби | 10 | 15 |
| 14 | Перераховано кошти постачальнику | 631 | 311 |

Джерело: [18]

По кожному окремо поданому рахунку ведуть аналітичний облік розрахунків з постачальниками. Це дає можливість отримання необхідних даних по постачальниках, його розрахункових документах, терміну оплати невідфактурованих поставках тощо.

Одночасно відбувається контроль повноти та своєчасності оприбуткування ТМЦ і своєчасності їх оплати. Таким чином аналітичний облік ведеться по кожному рахунку постачальника.

ТОВ «ДАР» здійснює розрахунки за ПДВ. Облік сум сплати ПДВ визначаються виходячи з сум оплати отриманих авансів за готову продукцію, ТМЦ, необоротні активи, а також роботи (послуги), які належать до відвантаження ведуться на таких субрахунках:

– 643 «Податкові зобов'язання» в розрізі двох видів субконто «Контрагенти» та «Замовлення». На цьому рахунку відображаються суми, відображені у податкових накладних;

– 644 «Податковий кредит» в розрізі субрахунків 6441 «Податковий кредит» 6442 «Не отримані податкові накладні» та двох видів субконто «Контрагенти» та «Замовлення». На цих рахунках відображаються суми, які вказані в податкових накладних. Підприємство має право зменшити свої податкові зобов'язання на суму ПДВ. [48]

Отже, автоматизація обліку на ТОВ «ДАР» дає змогу одержувати своєчасно та в повному обсязі детальну інформацію про стан розрахунків з постачальниками за надходження товарів, робіт., послуг за відповідний період, а тому відповідно і вживати необхідні заходи щодо оперативного управління.

2.4. Порядок здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками

На досліджуваному підприємстві організований поточний контроль, що полягає у щоденному перегляді виписок банку, рахунків банку, що надійшли до оплати, а також записів у регістрах бухгалтерського обліку.

На підприємстві регулярно проводиться контроль надходження товарів і розрахунків з постачальниками, що здійснюється контрольно-ревізійним відділом, працівники якого здійснюють інвентаризацію матеріальних цінностей, а також перевірка головним бухгалтером звітів, що складені іншими бухгалтерами.

Але так як у складі джерел коштів підприємства значну питому вагу (21%) складають позикові кошти, ми пропонуємо організувати систематичне проведення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

Під час контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками перевіряється повнота і правильність використання кредитів, ефективність та своєчасність їх повернення.

Для проведення ефективної перевірки розрахункових операцій підприємства необхідно скласти програму перевірки. Нами пропонується порядок реалізації контролю, який включає наступні основні напрямки :

- оцінка правильності оформлення укладених господарських договорів;
- перевірка даних реєстрів обліку надходження товарів і розрахунків з постачальниками та звіряння їх з рахунками Головної книги;
- підтвердження величини заборгованості за розрахунками;
- перевірка повноти і своєчасності розрахунків за розрахунками з постачальниками;
- перевірка правильності кореспонденції рахунків. [17]

Джерелами інформації можуть бути:

- кредитні договори та договори позик;
- журнали-ордери;
- Головна книга, баланс. [17]

Контролю підлягає правильність відомостей про забезпечення виданих позик, наявність власних оборотних коштів у товарних запасах, повноту використання позик на тимчасові потреби, під нормативні запаси матеріальних цінностей.

Особливій перевірці підлягають факти виникнення простроченої заборгованості, при цьому встановлюють причини, суму збитків від сплати процентів за підвищеною ставкою, перевіряють ефективність заходів щодо погашення прострочених позик, з оздоровлення фінансового стану підприємства. Основними причинами виникнення простроченої

заборгованості є невиконання плану товарообороту, порушення позичальниками договірних зобов'язань, затоварювання тощо. Перевірку кредиторської заборгованості здійснюють паралельно з аналізом виконання плану товарообороту і стану товарних запасів. Типовими порушеннями є включення до забезпечення безтоварних рахунків при кредитуванні під розрахункові документи в дорозі некредитованих товарно-матеріальних цінностей, неточні відомості про склад товарних запасів сезонного нагромадження.

Контроль за фінансово-розрахунковими операціями на ТОВ «ДАР» здійснюється як з зовні, так і з середини.

Від своєчасності розрахунків із постачальниками значною мірою залежить організація матеріального забезпечення і постачання відповідно до договірних зобов'язань і комерційних угод. Система існуючих розрахунків впливає на відносини між постачальниками сировини та матеріалів і покупцями продукції. Відповідно, важливим є здійснення контролю. Завдання контролю полягає в перевірці дотримання нормативно-правового забезпечення розрахункових операцій і стану розрахунково-платіжних відносин та дисципліни. [25]

Заборгованість за цими розрахунками в процесі фінансово - господарської діяльності повинна знаходитися в рамках припустимих значень.

Стосовно внутрішнього контролю, то він спрямований на підвищення ефективності діяльності підприємства, використання внутрішніх резервів і посилення режиму економії, нестачам і розкраданням цінностей.

Оперативність контролю багато в чому залежить від своєчасності і вірогідності облікової інформації про всі операції щодо витрат.

Однією з умов проведення контролю є вивчення господарських операцій і процесів під час їх звершення, що потребує постійного спостереження за ними. [32]

В цілому, здійснення контролю за розрахунковими операціями на ТОВ «ДАР» передбачає попередній, поточний (оперативний) та наступний

контроль з боку керівника та головного бухгалтера.

Попередній контроль передує фінансово-господарській операції або процесу, діє до їх здійснення. Це дає можливість заздалегідь обґрунтувати економічну доцільність та вірогідність тієї чи іншої операції, своєчасно усунути недоліки.

Поточний контроль здійснюється на стадії завершення тих чи інших господарських чи фінансових операцій на певних ділянках. Це дозволяє своєчасно впливати на негативні операції з метою їх усунення. Поточний контроль з боку керівника і фахівців бухгалтерії має особливе значення під час оформлення та аналізу грошових, розрахункових, виробничих та інших операцій, підписання документів і надходження їх до бухгалтерії. Важливе значення при цьому має попередній і поточний бухгалтерський контроль за виробничою та фінансово-господарською діяльністю підприємства, який здійснює бухгалтерська служба на підставі документів, які надходять до неї.

Наступний контроль здійснюється відповідно шляхом проведення ревізій і тематичних перевірок фінансово-господарської діяльності підприємства і передбачає перевірку господарських операцій після їх здійснення. Це може бути також і проведення аудиту.

Висновки до розділу 2.

ТОВ «Дар» – це пекарня та дві торгові марки «Мрія» і «Смачна Мрія». Товариство складає фінансову звітність, яка включає показники фінансово-господарської діяльності всіх видів діяльності.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що більшість показників протягом 2019-2020 років зростає.

До числа постачальників підприємства належать підприємства різних форм власності, які здійснюють поставку сировини, виробничих запасів, МШП, необоротних активів чи інших цінностей.

В результаті господарської діяльності з постачальниками і підрядниками у ТОВ «ДАР» виникають певні зобов'язання. Після фактичного отримання підприємством матеріалів, товарів, робіт чи послуг у підприємства виникає зобов'язання їх оплатити в майбутньому.

Облік надходження товарів та розрахунків з постачальниками є важливим елементом у системі організації обліку.

Для узагальнення інформації про розрахунки по поточній заборгованості з постачальниками та підрядниками підприємства використовують рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», призначений для відображення розрахунків за придбані на стороні активи (основні, оборотні, матеріальні та нематеріальні), за виконані і прийняті роботи, надані і спожиті послуги.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» має три субрахунки. За допомогою ведення аналітичного і синтетичного обліку можна узагальнити та систематизувати інформацію первинного обліку.

Бухгалтерський облік на ТОВ «ДАР» здійснюється за двома напрямками аналітичному та синтетичному.

За окремими рахунками постачальників, фактами надходження невідфактурованих поставок, або оплати матеріальних цінностей, що не надійшли, в розрізі постачальників здійснюється аналітичний облік.

Кінцевим етапом бухгалтерського обліку є синтетичний облік. Для складання фінансової звітності використовуються узагальнені дані синтетичного обліку.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ І РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

3.1. Пропозиції щодо покращення організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками

Розрахунки з постачальниками – оптимізація сум оплати зобов'язань підприємства перед іншими юридичними та фізичними особами. На сьогодні одним з найбільш складних і суперечливих питань є облік і контроль розрахунків з постачальниками, що пов'язано з існуванням проблеми неплатежів. Це також підтверджуються наявністю значних обсягів кредиторської заборгованості на ТОВ «ДАР».

Кредиторська заборгованість дає змогу підприємству певний час користуватись чужими засобами, але в свою чергу це не повинно стати приводом претензій та розриву взаємовідносин з боку інших контрагентів.

Все це вимагає перегляду системи бухгалтерського обліку, одним із центральних елементів якої є облік взаєморозрахунків суб'єктів господарювання. Суб'єкти господарювання на перший план висувають вирішення власних проблем, замість виконання фінансових зобов'язань по платежах перед партнерами. Вирішення вищенаведеної складної проблеми багато в чому залежить від вдосконалення бухгалтерського обліку і контролю.
[51]

Вважаємо, що додатково на ТОВ «ДАР» бухгалтер з обліку кредиторської заборгованості також повинен слідкувати за станом:

- довгострокової дебіторської заборгованості;
- дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- дебіторської заборгованості за розрахунками;
- витратами майбутніх послуг;
- забезпеченнями наступних виплат і платежів;
- довгостроковими зобов'язаннями;

- поточними зобов'язаннями;
- доходами майбутніх періодів. [53]

Необхідно також своєчасно здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стабільності підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування; контролювати стан розрахунків за простроченими заборгованостями. В умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально одержує лише частину вартості виконаних робіт. Тому необхідно розширити систему авансових платежів.

Також він повинен планувати погашення по зобов'язаннях по статтях бюджету, установлених регламентом. У рамках своєї компетенції і доцільності фахівець може визначати можливі варіанти планування заборгованості, використовуючи як прогнози “Розрахунки з постачальниками”, визначаючи відстрочки платежів по конкретних контрактах і “Кредиторська заборгованість минулих періодів”, установлюючи графік погашення заборгованості по клієнтах, так і на основі бізнес-прогноз “Графік фінансування”, що є спрощеною формою формування кредиторської заборгованості.

Прогноз призначений для планування величини кредиторської заборгованості і кількості днів її рівномірного погашення, суми авансів і відстрочки поточних платежів по статтях і елементах бюджету. [62]

Основою для складання видаткової частини бюджету руху коштів повинні бути операційні бюджети всіх напрямків діяльності компанії і графік погашення заборгованості, що визначають наступні групи платежів, встановлені в прогнозі “Графік фінансування”:

- планові платежі по усіх видах податків і зборів перед бюджетом і позабюджетними фондами;
- обслуговування кредитів, що містять план виплат по основному боргу і відсоткам;

- витрати по оплаті праці;
- зобов'язання перед постачальниками за матеріали, що поставляються, забезпечення енергоресурсами;
- зобов'язання перед замовниками за виконані роботи;
- фінансування управлінських і комерційних витрат;
- графік інвестиційних виплат за придбання і модернізацію основних засобів;
- інші витрати. [64]

Фінансове планування бюджету, організація керування фінансовими потоками є підставою для складання платіжного календаря підприємства, що є інструментом оперативного планування і складається на невеликий проміжок часу з детально можливою точністю.

Модель управління кредиторською заборгованістю включає наступні складові елементи:

1) статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання та її впливу на величину його грошових потоків;г

2) обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати рахунків постачальників, а також оптимального терміну такої відстрочки;

3) попередження формування простроченої кредиторської заборгованості та забезпечення, за необхідності, пролонгації кредиторської заборгованості тощо (рис. 3.1.). [66]

Отже, в управлінні кредиторською заборгованістю необхідно використовувати особливо продуманий аналітичний механізм у формуванні підходів до такого явища.



Рис. 3.1. Основні елементи управління кредиторською заборгованістю на ТОВ «ДАР»

Джерело: [66]

Первинним документом щодо розрахунків з постачальниками є договір. В сучасних умовах він є важним об'єктом контролю та регулювання обліку діяльності підприємств.

Вважаємо, що особливу увагу на ТОВ «ДАР» необхідно приділяти суттєвим умовам при укладанні договору. Як об'єкта бухгалтерського спостереження головними ознаками суттєвості договору є такі важливі складові: предмет, ціна, форма розрахунку та терміни розрахунку, санкції при неправомірній поведінці або порушенні умов договору.

Суттєві умови господарського договору відображують інтереси його сторін і можуть бути спільними та особистими. Так, ціна договору виражає спільний інтерес суб'єктів договірних відносин. [61]

Предмет договору втілює в собі особистий інтерес покупця (замовника). Особистим інтересом постачальника (підрядника) є своєчасний розрахунок за продану продукцію, проведені роботи (надані послуги). Це дало підставу для визначення головних ознак суттєвості господарського договору.

Таким чином, суттєві умови – це перелік окремих ознак господарського договору, що виражають інтереси його укладачів та сукупність яких здатна забезпечити перебіг від можливості у дійсність.

Враховуючи викладене, на нашу думку, слід вести на ТОВ «ДАР» облік господарських договорів на рахунках позабалансового обліку 031 “Договірні зобов’язання” та 032 “Договірні права”. Ці запаси потрібно відображати на рахунках з моменту підписання договору. [61]

Головною особливістю, яка визначає прийоми та методи відображення господарських договорів на позабалансових рахунках, є врахування такої умови договору, як спосіб оплати: повна передоплата, часткова передоплата, оплата після одержання продукції (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.

Порядок відображення договірних відносин з обліку розрахунків з постачальниками на позабалансових рахунках ТОВ «ДАР»

| Зміст операції | Рахунок “Договірні зобов’язання” 031 | | Рахунок “Договірні права” 032 | |
|---|--------------------------------------|--------|-------------------------------|--------|
| | дебет | кредит | дебет | кредит |
| 1. Спосіб оплати: оплата після одержання продукції | | | | |
| Укладено договір | - | 15000 | 15000 | - |
| Одержано товар | - | - | - | 15000 |
| Здійснено оплату | 15000 | - | - | - |
| 2. Спосіб оплати: часткова передоплата | | | | |
| Укладено договір | - | 15000 | 15000 | - |
| Перераховано аванс | 5000 | - | - | - |
| Одержано товар | - | - | - | 15000 |
| Здійснено остаточний розрахунок | 10000 | - | - | - |
| 3. Спосіб оплати: повна передоплата | | | | |
| Укладено договір | - | 15000 | 15000 | - |
| Здійснено передоплату | 15000 | - | - | - |
| Одержано товар | - | - | - | 15000 |

Джерело: [61]

Подальші позабалансові операції необхідно реєструвати одночасно зі змінами майнового та фінансового стану підприємства, що виникають внаслідок виконання сторонами договірних зобов’язань, і є підставою для бухгалтерських записів на рахунках 631 “Розрахунки з постачальниками та

підрядниками”, 371 “Розрахунки за авансами виданими”. Запропоновані напрямки дозволять підвищати ефективність обліку кредиторської заборгованості.

Звірка сум заборгованостей є важливим аспектом організації обліку розрахункових операцій на ТОВ «ДАР».

Ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» встановлено, що для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка. Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно з законодавством [40].

Звірка розрахунків з постачальниками, іншими контрагентами є не чим іншим, як їх (розрахунків) інвентаризацією. Тому можна стверджувати, що вона є обов'язковою, як мінімум, один раз на рік, в ході річної інвентаризації. В решті випадків, коли інвентаризація є обов'язковою, звірка розрахунків проводиться в разі потреби.

Проведене під час написання кваліфікаційної роботи дослідження практики проведення інвентаризації кредиторської заборгованостей на ТОВ «ДАР» виявило недосконалість документального забезпечення цієї ділянки інвентаризаційної роботи. На рівні підприємства затверджено дві форми документів для оформлення інвентаризації розрахунків – Акт звіряння розрахунків і Акт інвентаризації розрахунків. Однак ці документи затверджені в різний час, не мають повного узгодження між собою, а інформація, наведена в них подається несистематизовано. Крім цього, вони містять також ряд інших недоліків, зокрема:

- Акт звіряння розрахунків не містить повної інформації про підприємства, які виступають дебіторами і кредиторами, дату, на яку проводиться зіставлення розрахунків. При цьому, на нашу думку, варто

використовувати більш лаконічну назву даного документу – Акт зіставлення розрахунків;

- існуюча форма Акту звіряння розрахунків передбачає лише можливість підтвердження дебіторської заборгованості. Таким чином, виникає ситуація, коли зіставлення і підтвердження кредиторської заборгованості залежить лише від підприємств-кредиторів;

- Акт інвентаризації розрахунків не дає змогу відразу отримати інформацію про дебіторів і кредиторів, з якими є неузгоджені суми. Для цього необхідно знову повертатися до актів звіряння та здійснювати їх аналіз;

- Довідка до Акту інвентаризації розрахунків зводить по суті до зведеного документу по дебіторській та кредиторській заборгованості, своєрідного реєстру дебіторів і кредиторів підприємства;

- неможливо встановити з Акту інвентаризації розрахунків та Довідки до нього з якими саме дебіторами і кредиторами існує заборгованість, за якою минув строк позовної давності. При цьому така інформація є надзвичайно важливою, виходячи із суттєвості наслідків для підприємства у випадку прострочення термінів позовної давності по дебіторській чи кредиторській заборгованості. [46]

З метою виправлення цих недоліків та підвищення якості документального забезпечення інвентаризації дебіторської і кредиторської заборгованостей вдосконалено форми Акту зіставлення розрахунків та Акту інвентаризації розрахунків.

Забезпечена можливість його початкового складання з метою підтвердження існуючих сум заборгованостей відображено у удосконаленій формі Акту зіставлення розрахунків.

Щоб чітко зафіксувати всі необхідні дані про підприємства між якими проводиться звіряння та дату, на яку здійснюється звіряння розрахунків структуру цього документу доповнена вихідними реквізитами.

В таблицю Акту інвентаризації розрахунків (форма № інв-17), що відображає дані інвентаризації дебіторської (кредиторської) заборгованості

доцільно внести наступні зміни:

- графу 2 «Найменування балансових статей» замінити на графу «Назва дебітора (кредитора), рахунку обліку»;

- узагальнення інформації про суми заборгованості непідтвердженої дебіторами (кредиторами) та заборгованості зі строком позовної давності, що минув в розрізі рахунків бухгалтерського обліку здійснювати в другій частині таблиць після рядка «Всього за рахунками бухгалтерського обліку»;

- доповнити таблиці колонкою, в якій відображається сума заборгованості зі строком несплати більше двох років;

- в таблиці і Довідці до Акту передбачити графу «Код запису». [47]

При встановленні за допомогою Акту інвентаризації розрахунків переліку дебіторів чи кредиторів, з якими існують суми непідтвердженої заборгованості або ж суми заборгованості, за якою пройшов строк позовної давності необхідно додатково по таких контрагентах скласти Довідку до Акту інвентаризації розрахунків з постачальниками, за яким існують суми непідтвердженої заборгованості та заборгованості, за якою минув строк позовної давності. При цьому графу «Код запису» цієї Довідки варто заповнювати у відповідності до аналогічної графи Акту. Це забезпечить зв'язок між даними Акту та Довідки до нього та зробить можливим зручний і швидкий пошук інформації за тим чи іншим дебітором (кредитором) в обох документах.

Також вважаємо за необхідне змінити порядок заповнення Довідки до Акту інвентаризації розрахунків з наступної причини. Існуюча методика проведення інвентаризації розрахунків передбачає складання Акту зіставлення розрахунків і Довідки працівниками бухгалтерської служби підприємства. Таким чином, виникає ситуація, коли інвентаризаційна комісія безпосередньо не перевіряє документи, які свідчать про існування заборгованостей, а лише виконує технічну роботу з опрацювання Актів зіставлення. [59]

На нашу думку, з метою посилення контролю і забезпечення об'єктивності результатів інвентаризації доцільно складання Довідки до Акту інвентаризації розрахунків внести до обов'язків інвентаризаційної комісії. Це сприятиме підвищенню ефективності інвентаризаційної роботи на ТОВ «ДАР».

Отже, запропоновані напрямки удосконалення дозволять усунути недоліки в документальному оформленні розрахунків, забезпечити узгодження між сторонами, нормативними документами, належну систематизацію наведеної в них інформації тощо.

3.2. Шляхи вдосконалення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками

Господарська діяльність підприємства неможлива без застосування контролю, тобто без систематичного спостереження і перевірки фактів господарського життя.

В умовах змін виникають завдання створення та організації ефективного внутрішньогосподарського контролю та вдосконалення його структури в тому числі і для ТОВ «ДАР».

В рамках проведеного дослідження було встановлено, що, в цілому, здійснення внутрішнього контролю за розрахунковими операціями на ТОВ «ДАР» включає попередній, поточний (оперативний) та наступний контроль з боку керівника та головного бухгалтера.

Фінансова звітність товариства підлягає обов'язковій перевірці та підтвердженню контролем. Контроль розрахунків з постачальниками здійснено в рамках проведення перевірки фінансової звітності на ТОВ «ДАР» на предмет повноти, достовірності та відповідності чинному законодавству.

Таких перевірок, на нашу думку, є недостатньо, це впливає на ускладнення дотримання основних методичних принципів ведення обліку, спотворення інформації про фінансовий стан підприємства, стану розрахунків,

зниження ефективності прийняття управлінських рішень. Інформація фінансової звітності дозволяє надати лише загальну оцінку фінансового стану підприємства й не може бути використана для обґрунтування управлінських рішень щодо зобов'язань. У зв'язку з цим, зростає значення внутрішнього контролю як системи підтримки інформаційного забезпечення управління. [17]

Саме тому слід більше уваги приділити системі контролю на ТОВ «ДАР». Безпосередньо схему організації контролю на підприємстві можна представити наступним чином (рис. 3.2.).

Організаційне забезпечення, система підтримки, використання результатів контролю для прийняття управлінських рішень є основними складовими системи контролю.

Мета і завдання контролю залежать від розміру, структури підприємства, технічного рівня управління, організаційної структури управління, розподілу посадових обов'язків, складу аналітичної служби та потреб керівництва.

Контроль поєднує в собі бухгалтерський та адміністративний (внутрішній) контроль. [12]

Бухгалтерський контроль - передбачає здійснення сукупності процедур, що дають змогу забезпечити збереження активів банку та достовірність звітності, що складається підрозділами бухгалтерського обліку на основі даних, отриманих від операційних підрозділів.

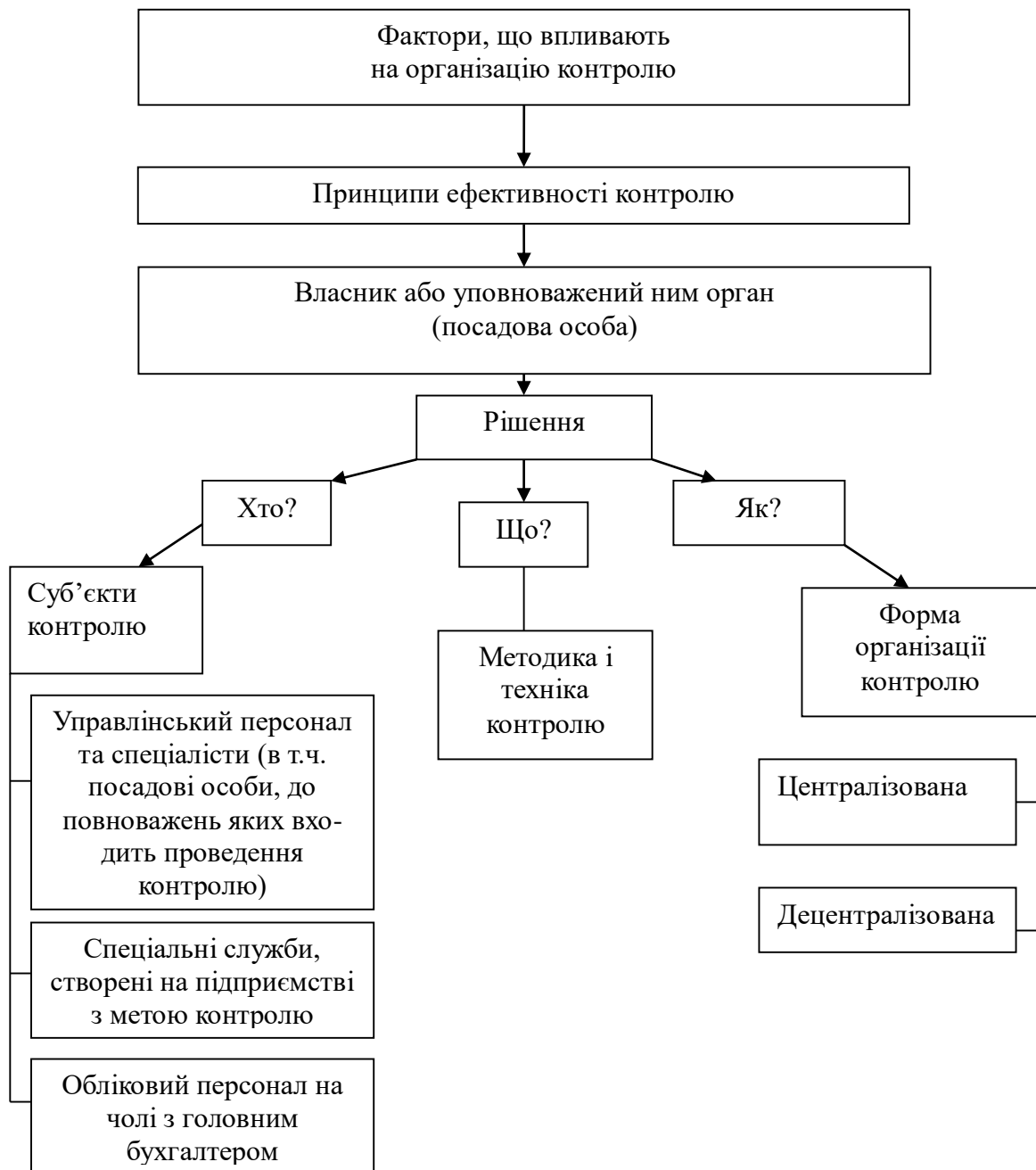


Рис. 3.2. Організація внутрішньогосподарської перевірки на підприємстві

Джерело: [12]

Відносно адміністративного (внутрішнього) контролю, то це сукупність процедур, згідно з якими керівництво підприємства делегує свої повноваження щодо забезпечення та організації:

- збереження цінностей та активів;

- безпеки працівників;
- ефективності, продуктивності та безпеки процедур обробки інформації;
- наявності процедур, які чітко розмежують завдання та відповідальність служб і працівників банку. [63]

Безпосередньо для встановлення методики контролю операцій надходження товарів і розрахунків з постачальниками можна визначити певну мету і завдання такого контролю для ТОВ «ДАР» (рис. 3.3)

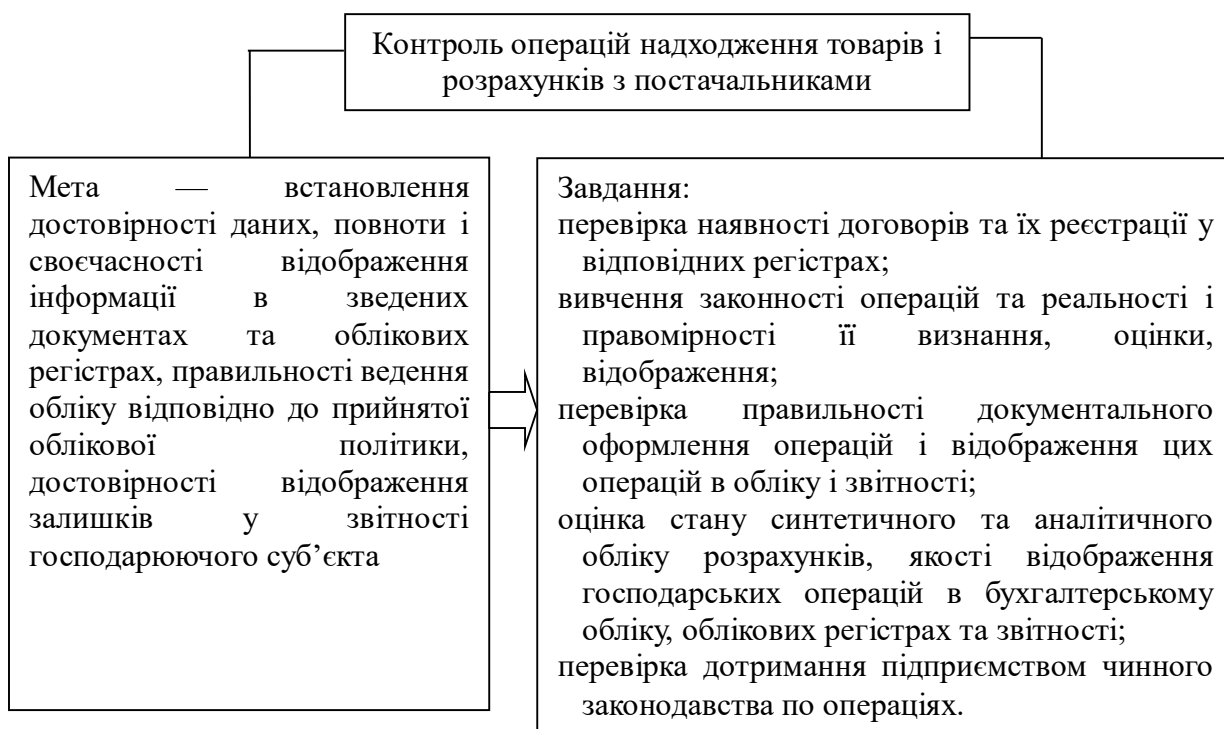


Рис. 3.3. Мета і завдання контролю операцій надходження товарів і розрахунків з постачальниками

Джерело: [64]

На нашу думку, при організації системи контролю на ТОВ «ДАР» повинні братися до уваги основні принципи її ефективності, дотримання яких є ключовою умовою успішного функціонування системи і які включають ряд основних правил: відповідальності, збалансованості, своєчасності повідомлення про відхилення, інтеграції, відповідності контролюючої і контрольованої систем, постійності, комплексності, узгодженості пропускну

здатності різних ланок системи контролю, розподілу обов'язків, дозволу і схвалення.

Формування адаптивної системи контролю вимагає упорядкування інформаційного забезпечення процесу управління надходження товарів і розрахунків з постачальниками. Це можна здійснювати двома шляхами. Перший шлях полягає у внесенні уточнень організаційних регламентів формування, обробки й узагальнення контрольно-оцінної інформації щодо підконтрольного об'єкта в залежності від цілей і завдань контролю.

Другий шлях – це розширення сфер використання результатів контролю на основі реалізації його стратегічного напрямку при визначенні основних параметрів управління зобов'язаннями у форматі прогнозних бюджетів.

Організація контролю розрахунків з постачальниками повинна забезпечити виявлення оплаченої і неоплаченої продукції. [66]

Результати перевірки пропонуємо оформляти наступним чином (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Відомість перевірки складу поточної кредиторської заборгованості

| Кредитор | Виникнення заборгованості | Наявність підтверджуючих документів | Сума, що відображена на | Погашення боргу перед кредитором | | | Відмітка про переведення заборгованості до безнадійної |
|-------------|---------------------------|-------------------------------------|-------------------------|----------------------------------|-----------------------|------------|--|
| | | | | Виписка банку | Відображення в обліку | Відхилення | |
| ТОВ «ПромТ» | 01.02.11 | ТТН № 34 | 1200 | 02.02.19 | 1200 | — | — |
| | | | | | | | |
| Разом | - | - | 1200 | - | 1200 | - | - |

Джерело: [56]

Перевіряючий має звернути увагу на законність проведених операцій, які стосуються кожної суми заборгованості, виявити строки і умови

виникнення заборгованості, а також винних у цьому осіб. Виявлені суми кредиторської заборгованості з минулими термінами позовної давності контролер відображає також в окремій накопичувальній відомості. [47]

Контроль на ТОВ «ДАР» буде виконувати такі функції управлінську, інформаційну, координаційну та прогностичну. Здійснення контролю можна покласти на заступника головного бухгалтера або ввести окрему посаду.

Важливо також при проведенні контролю звернути увагу на наявність операцій по розрахункам за претензіями. Розрахунки за претензіями перевіряють у взаємозв'язку з ревізією виконання господарських договорів шляхом зіставлення сум на рахунку 374 "Розрахунки за претензіями" і в журналі реєстрації претензій за невиконання договорів постачальниками з результатами перевірки виконання договірних зобов'язань при постачанні сировини, матеріалів, напівфабрикатів і комплектуючих виробів можна виявити випадки неперед'явлення претензій постачальникам. Перевірку розрахунків за претензіями рекомендуємо здійснювати в наступній послідовності (табл. 3.3).

Таблиця 3.3.

Перелік пред'явлених претензій на адресу підприємства за 2018 рік

| Кредитор | Виникнення заборгованості | Підстава виникнення заборгованості | Сума, заборгованості, грн. | Претензія пред'явлена на адресу підприємства | | З них сума визнана підприємством |
|-------------|---------------------------|------------------------------------|----------------------------|--|----------|----------------------------------|
| | | | | Сума, грн. | Дата | |
| ТОВ «Колбі» | 01.03.18 | Договір № 234 | 1600 | 1600 | 02.03.18 | 1600 |
| Разом | - | - | 1600 | 1600 | - | 1600 |

Джерело: [56]

Використання результатів контролю можливе за такими напрямками: формування управлінської звітності; організація контролю у розрізі видів

кредиторської заборгованості; узагальнення та модифікація контрольно-оцінної інформації для покращення стану управління кредиторською заборгованістю. [54]

Враховуючи також що облік на ТОВ «ДАР» автоматизовано, то для підтвердження сум кредиторської заборгованості, яка відображена в обліку було розроблено форму звірочної таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Запит на підтвердження суми кредиторської заборгованості

| № | Назва підприємства, якому заборгували | Дата | Сума | Валюта | Примітки |
|---|---------------------------------------|------------|------|--------|----------|
| 1 | ВАТ «Прайм» | 20.10.2017 | 2000 | грн. | - |
| 2 | ТОВ «Альта» | 10.11.2018 | 2500 | грн. | - |
| | Разом | – | 4500 | грн. | - |

Джерело: [56]

Використання даної форми дозволить прискорити факт підтвердження наявності відображених в обліку обсягів кредиторської заборгованості.

Проведення перевірки на ТОВ «ДАР» надасть можливість визначити якість контролю за розрахунками з постачальниками і підрядниками з боку бухгалтерії, та виявити випадки викривлень звітних даних за ними.

Впровадження контролю на підприємстві дозволить забезпечити ефективне функціонування, стійкість і розвиток, зберегти і ефективно використати активи і потенціали, своєчасно виявити і зменшити фінансові, господарські ризики, організувати більш злагоджену роботу підрозділів.

Висновки до розділу 3.

Від своєчасності розрахунків із постачальниками значною мірою залежить організація матеріального забезпечення і постачання відповідно до договірних зобов'язань і комерційних угод. На договірні відносини між постачальниками і покупцями продукції впливає система розрахунків. Важливим є питання здійснення контролю за усією системою. Завдання контролю полягає в перевірці дотримання вимог нормативно-правових актів, що визначають процедуру розрахункових операцій і стану розрахунково-платіжної дисципліни.

Заборгованість за цими розрахунками в процесі фінансово - господарської діяльності повинна знаходитися в рамках припустимих значень.

Особливій перевірці підлягають факти виникнення простроченої заборгованості, при цьому встановлюють причини, суму збитків від сплати процентів за підвищеною ставкою, перевіряють ефективність заходів щодо погашення прострочених позик, з оздоровлення фінансового стану підприємства. Основними причинами виникнення простроченої заборгованості є невиконання плану товарообороту, порушення позичальниками договірних зобов'язань, затоварювання тощо. Перевірку кредиторської заборгованості здійснюють паралельно з аналізом виконання плану товарообороту і стану товарних запасів. Типовими порушеннями є включення до забезпечення безтоварних рахунків при кредитуванні під розрахункові документи в дорозі некредитованих товарно-матеріальних цінностей, неточні відомості про склад товарних запасів сезонного нагромадження.

Необхідно відзначити, що контроль зобов'язань (у т.ч. і розрахунків з постачальниками) було здійснено в рамках проведення перевірки фінансової звітності на ТОВ «ДАР» на предмет повноти, достовірності та відповідності чинному законодавству.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Метою написання даної кваліфікаційної роботи було дослідження теоретичних питань та практичних аспектів обліку та контролю надходження товарів та розрахунки з постачальниками, а також розробка пропозицій щодо їх покращення.

Для кожного підприємства наявність повної інформації про зобов'язання підприємства є дуже важливою. Для своєчасного забезпечення керівництва інформацією про надходження товарів і розрахунків з постачальниками на підприємстві має бути добре організовано їх облік і аналіз.

Дослідження теоретичних аспектів обліку і контролю розрахунків з постачальниками дає змогу зробити висновки, що розрахунки на досліджуваному підприємстві здійснюються як в готівковій, так і безготівковій формі.

Своєчасну перевірку розрахунків з постачальниками та підрядниками, а також попередження прострочки розрахунків з постачальниками повинна забезпечити організація обліку розрахунків з постачальниками.

ТОВ «ДАР» займається виробництвом та реалізацією товарів народного споживання, а також іншими видами господарської діяльності, які не заборонені чинним законодавством і відповідають меті підприємства.

ТОВ «ДАР» організовує та здійснює бухгалтерський облік згідно Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”. Досліджуване підприємство складає статистичну та фінансову звітність у порядку, який визначений та встановлений державою. Бухгалтерський і управлінський облік на підприємстві організовується у відповідності з вимогами до відображення її достовірності і своєчасності надання звітних даних.

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «ДАР» здійснюється з урахуванням вимог діючого законодавства. ТОВ «ДАР» бухгалтерський облік веде за традиційною формою, встановленою для підприємств діючим законодавством, в тому числі Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

На ТОВ «ДАР» вся облікова робота та аналітична інформація зосереджена у центральній бухгалтерії. Облік господарських операцій ТОВ «ДАР» ведеться у спеціалізованій програмі 1С- Бухгалтерія.

Процес розрахунків з постачальниками на підприємстві включає два етапи: відбувається облік надходження ТМЦ, послуг, робіт і облік їх оплати; відбувається формування кінцевих звітних документів.

Ведення первинного обліку на ТОВ «ДАР» відповідає вимогам чинного законодавства, здійснюється на підставі типових форм документів.

Облік розрахунків ТОВ «ДАР» ведеться в типовій конфігурації програми в розрізі замовників та постачальників. Для ведення синтетичного обліку використовується субрахунок 631. По кожному окремо поданому рахунку ведеться аналітичний облік розрахунків з постачальниками.

До числа постачальників підприємства належать підприємства різних форм власності, які здійснюють поставку сировини, виробничих запасів, МШП, необоротних активів чи інших цінностей.

В результаті господарської діяльності з постачальниками і підрядниками у ТОВ «ДАР» виникають певні зобов'язання. Після фактичного отримання підприємством матеріалів, товарів, робіт чи послуг у підприємства виникає зобов'язання їх оплатити в майбутньому.

Облік надходження товарів та розрахунків з постачальниками є важливим елементом у системі організації обліку.

Для узагальнення інформації про розрахунки по поточній заборгованості з постачальниками та підрядниками підприємства використовують рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», призначений для відображення розрахунків за придбані на стороні активи (основні, оборотні, матеріальні та нематеріальні), за виконані і прийняті роботи, надані і спожиті послуги.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» має три субрахунки. За допомогою ведення аналітичного і синтетичного обліку можна узагальнити та систематизувати інформацію первинного обліку.

Бухгалтерський облік на ТОВ «ДАР» здійснюється за двома напрямками аналітичному та синтетичному.

За окремими рахунками постачальників, фактами надходження невідфактурованих поставок, або оплати матеріальних цінностей, що не надійшли, в розрізі постачальників здійснюється аналітичний облік.

Кінцевим етапом бухгалтерського обліку є синтетичний облік. Для складання фінансової звітності використовуються узагальнені дані синтетичного обліку.

Від своєчасності розрахунків із постачальниками значною мірою залежить організація матеріального забезпечення і постачання відповідно до договірних зобов'язань і комерційних угод. На договірні відносини між постачальниками і покупцями продукції впливає система розрахунків. Важливим є питання здійснення контролю за усією системою. Завдання контролю полягає в перевірці дотримання вимог нормативно-правових актів, що визначають процедуру розрахункових операцій і стану розрахунково-платіжної дисципліни.

Заборгованість за цими розрахунками в процесі фінансово - господарської діяльності повинна знаходитися в рамках припустимих значень.

Особливій перевірці підлягають факти виникнення простроченої заборгованості, при цьому встановлюють причини, суму збитків від сплати процентів за підвищеною ставкою, перевіряють ефективність заходів щодо погашення прострочених позик, з оздоровлення фінансового стану підприємства. Основними причинами виникнення простроченої заборгованості є невиконання плану товарообороту, порушення позичальниками договірних зобов'язань, затоварювання тощо. Перевірку кредиторської заборгованості здійснюють паралельно з аналізом виконання плану товарообороту і стану товарних запасів. Типовими порушеннями є включення до забезпечення безтоварних рахунків при кредитуванні під розрахункові документи в дорозі некредитованих товарно-матеріальних

цінностей, неточні відомості про склад товарних запасів сезонного нагромадження.

Необхідно відзначити, що контроль зобов'язань (у т.ч. і розрахунків з постачальниками) було здійснено в рамках проведення перевірки фінансової звітності на ТОВ «ДАР» на предмет повноти, достовірності та відповідності чинному законодавству.

Враховуючи також що облік на ТОВ «ДАР» автоматизовано, то для підтвердження сум кредиторської заборгованості, яка відображена в обліку було запропоновано форму звірочної таблиці, використання якої дозволить прискорити факт підтвердження наявності відображених в обліку обсягів кредиторської заборгованості

На нашу думку, при організації системи контролю на ТОВ «ДАР» повинні братися до уваги основні принципи її ефективності, дотримання яких є ключовою умовою успішного функціонування системи і які включають ряд основних правил: відповідальності, збалансованості, своєчасності повідомлення про відхилення, інтеграції, відповідності контролюючої і контрольованої систем, постійності, комплексності, узгодженості пропускну здатності різних ланок системи контролю, розподілу обов'язків, дозволу і схвалення.

Таким чином, запровадження у практичну діяльність розроблених рекомендацій сприятиме подальшому вдосконаленню обліку та контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками підприємства, а також позитивно вплине на загальний стан підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакун, Ю. Особливості відображення у бухгалтерському обліку кредиторської заборгованості згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку [Текст] / Ю. Бакун // Дебет-Кредит – 2019 – № 43: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua/debet/ukr/2000/43/43pr6.html>
2. Беліков О. Деякі питання, пов'язані з введенням мораторію на задоволення вимог кредиторів: Юридичний журнал. - 2017. - N 6. - С.104-107
3. Бодаковський В.Ю. Проблеми залучення кредитних ресурсів вітчизняними підприємствами Фінанси України. - 2015. - N 1. - С.106-113
4. Бутинець, Ф. Ф Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : навчальний посібник / Бутинець Ф. Ф., Герасимович А. М., Кірейцев Г. Г. та інш.; під ред. Ф. Ф. Бутиця – Житомир : Рута, 2017. – 723 с. – ISBN 966-7570-40-1.
5. Бухгалтерський облік [Текст] : навч. посібник / О. Ф. Вербило, 3. І. Бойко, Т. П. Кондрицька, В. М. Ярошинський. – К : НАУ, 2014. – 680 с. – ISBN 966-574-454-2.
6. Вахрушев, С. Порядок обліку кредиторської заборгованості / С. Вахрушев // Дебет-Кредит [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua/show/3cid0104.html> – Загол. з екрану
7. Вечірко І.О. Проблеми проведення розрахунків з кредиторами в процедурі розпорядження майном боржника Санація та банкрутство. - 2016. - N 3. - С.78-81
8. Власова, І. О. Розкриття інформації про розрахунки в обліковій політиці / І.О Власова // Торгівля і ринок України. Тематичний збірник наукових праць з проблем торгівлі / голов. ред. О.О.Шубін. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2017. – Випуск 16. Том III. – С. 15–21.
9. [Вороная, Н.](#) Охорона праці на підприємстві [Текст] / Н. Вороная, А. Свіриденко // [Податки та бухгалтерський облік. Спеціальний випуск. – 2018. – № 10.](#) – С. 2-96.

10. Гавриловська, Л. М. Фінансовий облік – 2 [Текст] : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л. М. Гавриловська, Т. В. Головка, А. С. Ларіонова; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2019. – 280 с. – ISBN 978-966-483-107-6.
11. Гандзюк М.П. та ін. Основи охорони праці: Підручник для студ. вищих навч. закладів / М.П. Гандзюк., С.П. Желібо, М.О. Халімовський. К.: Каравела; Львів: Новий Світ – 2000, 2013. – 408 с.
12. Гарасим, П. М. Курс фінансового обліку [Текст] : навч. посібник / П. М. Гарасим. – К. : Знання, 2017. – 654 с. – ISBN 966-346-278-6.
13. Грабова, Н. М. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : підручник / Н. М. Грабова. – К. : А.С.К., 2017. – 485 с. – ISBN 966-539-524-9.
14. Гончарук, Я.А. Аудит [Текст] : навчальний посібник . 3-те вид., перероб. і доп.: К.: Знання, 2017 – 345 с.
15. Городянська, Л. В. Особливості організації обліку кредиторської заборгованості на підприємстві / Л.В. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2017. - № 6. - С.9-17.
16. Гудзь, О., Петрук, О., & Хомиш, П. РОЗРАХУНКИ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ: МЕТОДИКА ОБЛІКУ.
17. Гуцаленко Л. В., Організація контролю кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_1/zbirnuk_O_FN_5_%D7_1_116.pdf–Загол. з екрану
18. Добровський М.В. Бухгалтерський облік у торгівлі. Навчальний посібник [Текст] / Грабова Н.М., В.М., Кужельного М.В. – К.: А.С.К., 2014. – 800 с.
19. Дорош, Н.І. Аудит: методологія і організація : підручник. – Київ : Знання, 2015 –370 с. ISBN: 966-620-082-1
20. Золотухін, О.М. Облік постачальників та покупців: як краще? / О.М. Золотухін // Бухгалтерія. – 2018. – № 41/1. – С. 31 – 32.

21. Інвентаризація основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків : Інструкція Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69 [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http // zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94)

22. Кватирка, П. Проблеми обліку кредиторської заборгованості / П. Кватирка // Наукові записки. – 2015. – Випуск 14 [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http // www.library.tane.edu.ua/images](http://www.library.tane.edu.ua/images)

23. Клавдыєв В.В (2020). Облік і аудит зобов'язань підприємства та відображення їх в системі звітності.

24. Кобилянська, О.І. Фінансовий облік [Текст] : навч. посіб. / О. І. Кобилянська. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2017. – 471с. ISBN: 966-346-23-6

25. Кулаковська, Л. П. Основи аудиту [Текст] : навч посіб. / Л. П Кулаковська. – Львів : “Каравела”, 2014. – 504 с. ISBN: 978-966-539-52-7

26. Лень, В. С. Бухгалтерський облік в Україні [Текст] : навч. посібник / В. С. Лень – К. : ЦУЛ. – 2018. – 606 с. – ISBN 966-966-433-298.

27. Лишиленко, О. В. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : навч. посіб. / О. В. Лишиленко. – К. : ЦУЛ - 2013 – 523 с. – ISBN 966-8253-07-8.

28. Лимизов, В.А. Облік товарів від постачальників : [Текст] // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 23 – С. 14-15

29. Озеран, А.В. Бухгалтерський облік у споживчій кооперації [Текст] : Навч. посібник. / А.В. Озеран, П.О. Куцик , А.М. Волошин та інші. – Львів: ЛКА, 2018. – 660 с.

30. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : навчальний посібник : К.: ЦНЛ, 2016. – 365 с.

31. Охорона праці на підприємстві: тематична добірка нормативних документів [Текст] // [Юридичний вісник України. ПІБ. Додаток 1. Господарська діяльність. – 2016. – № 6. – С.4-96](#)

32. Первинні документи [Текст] : Все про бухгалтерський облік. – 2017.
– № 47
33. Пічугін, П. В. : 1С: Бухгалтерія: доступно для бухгалтера. Полное практическое пособие для современного бухгалтера . -2-е изд., перераб. и доп.: Х.: Фактор, 2017 ISBN: 978-966-312-744-6
34. Пістун, І. П.. Безпека життєдіяльності [Текст] : підручник / І. П. Пістун, В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2019. – 575 с. – ISBN 978-966-680-544-0:
35. Писаревська, Т. А. Інформаційні системи обліку та аудиту : навчальний посібник: К.: КНЕУ, 2014: Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ISBN: 966-574-638-3
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : наказ Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237 [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.dtkk.com.ua/debet/ukr>
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” : наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 2004 р. №559 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1050-01>
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0396-99> – Загол. з екрану
39. Полякова Б.М. Деякі питання правового статусу кредиторів у процедурі банкрутства Вісник господарського судочинства. – 2004. – № 4. – С.103-109.
40. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України: офіц. текст : станом на [01 січня 2007](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>
41. Про аудиторську діяльність в Україні: Закон України від 22.04.1994 № 3125–ХІІ. [Текст] // Все про бухгалтерський облік. – 2004. – № 127. – С. 9-12

42. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій : Інструкція Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>

43. ПЯТОВ М.Л. (2018). ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І РОЗРАХУНКІВ.

44. Сопко В.В., Гуцайлюк З., Щирба М., Бенько М. Бухгалтерський облік : навчальний посібник Тернопіль: Астон, 2015 ISBN: 966-308-112-0

45. Сук, Л. К., Бухгалтерський облік : навчальний посібник: К.: Знання, 2015 Вища освіта XXI століття ISBN: 966-346-037-7

46. Савченко В.Я Аудит : навчальний посібник К.: КНЕУ, 2015 Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ISBN: 966-574-423-2

47. Савченко, В. Я Аудит дебіторської заборгованості / В.Я. Савченко [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ebk.net.ua/Book/Audit/Glava11/R11p13.htm>

48. Сердюк В.М Податковий облік : навчальний посібник: К.: ЦНЛ, 2015 ISBN: 966-364-146-0

49. Сліпачук, О. Бачили очі, що купували / О. Сліпачук // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua/show/1cid01255.html>

50. Смирнов, І. Коли позовна давність минула. Податковий облік дебіторської і кредиторської заборгованості / І. Смирнов // Все про бухгалтерський облік. - 2015. - № 113. - С.10-16.

51. Сопко, В. В Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : Підручник / В.В. Сопко – К. : КНЕУ., 2017. – 684 с. – ISBN 966-345-149-7.

52. Столярчук, Г.В. Особливості відображення в обліку зобов'язань [Текст] // Економіка. Фінанси. Право. – 2019. – № 10. – С.17-19

53. Сурніна К.С. Зобов'язання і кредиторська заборгованість, проблеми термінології і класифікації // Економіка: проблеми теорії та практики. Міжвузівський зб. наук. праць Дніпропетровського національного

університету. Вип. 42. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2017. – С.56-61.

54. Тараненко В.В. Списання дебіторської та кредиторської заборгованості в податковому та бухгалтерському обліку : Економіка. Фінанси. Право. - 2011. - N 6. - С.26-28

55. Тарасенко, Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства [Текст] : навч. посіб. / Н. В. Тарасенко – Львів : ЛБІ НБУ, 2018. – 485 с. – ISBN 966-730-23-0.

56. Ткаченко, Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України [Текст] : підруч. / Н. М. Ткаченко – К. : А.С.К., 2016. – 784 с. – ISBN 966-539-261-1.

57. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті : навчальний посібник К.: ЦУЛ, 2017: Мін-во освіти і науки України, Держ. комітет статистики України, Держ. академія статистики, обліку та аудиту, Полтавська філія ISBN: 978-966-364-424-0

58. Усач, Б.Ф. Аудит [Текст] : Навч. посіб. – Знання-Прес, 2002. – 233с.

59. Харитонова, Н. Інвентаризація зобов'язань [Текст] // Все про бухгалтерський облік. – 2014. – № 112. – С.11-14

60. Хомин, Петро Якимович Формування звітності в підсистемах фінансового, управлінського й податкового обліку : монографія Тернопіль: Економічна думка, 2014 ISBN: 966-654-134-3

61. Хлінський Ю. Договір застави: правові аспекти // Все про бухгалтерський облік. – 2016. - № 39. – С. 28-32.

62. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навч. посіб.-К.: Кондор, 2015.- 400с.

63. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз. – Ж.:ЖІТІ, 013 . – 300 с.

64. Чабанова Н. В. Фінансова звітність підприємств. – Х.: Фактор, 2016. – 434 с.

65. [Чудовець, В. В.](#) Науково-практичний підхід до визначення етапів проведення інвентаризації [Текст] / В. В. [Чудовець](#). // Бухгалтерський облік і аудит (укр.). – 2017. – № 8. – С. 12-20.

66. Шило В. А. Аналіз виробничої та комерційної діяльності підприємства. – К:КНЕУ, 2015. – 320 с.

АНОТАЦІЯ

Яремченко Марина Василівна. «Організація обліку та контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками (на матеріалах ТОВ «ДАР»)). – Кваліфікаційна робота подана для присвоєння другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Облік та оподаткування». – К.: Національна академія управління, 2021.

Робота містить рекомендації щодо покращення організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. Основну увагу в роботі приділено теоретичному обґрунтуванню та практичному вирішенню питань організації обліку та контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

В роботі розкрито теоретичні обліку та контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками. Визначено сутність, значення, форми розрахунків з постачальниками і особливості їх обліку, встановлено методичку оцінювання та визнання зобов'язань і розрахунків з постачальниками, розкрито особливості здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

Досліджено організаційно-економічну характеристику підприємства, розкрито особливості організації обліку надходження товарів та розрахунків з постачальниками. Також мова йде про особливості побудови синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками. Розкрито порядок здійснення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

Наведено пропозиції щодо покращення організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. Наведено шляхи вдосконалення контролю надходження товарів і розрахунків з постачальниками.

***Ключові слова:** облік, контроль, організація, контроль надходження товарів, розрахунки з постачальниками.*

ANNOTATION

Yaremchenko Maryna. «Organization of accounting and control of receipt of goods and settlements with suppliers (on the materials of LLC" DAR ")». Qualification work has been submitted for the second (master's) level of higher education in the specialty "Accounting and taxation". - K .: National Academy of Management, 2021.

The paper contains recommendations for improving the organization of accounting settlements with suppliers. The main attention in the work is paid to the theoretical substantiation and practical solution of the issues of the organization of accounting and control of the receipt of goods and settlements with suppliers.

The paper reveals the theoretical accounting and control of goods receipt and settlements with suppliers. The essence, value, forms of settlements with suppliers and features of their accounting are defined, the technique of estimation and recognition of obligations and settlements with suppliers is established, features of control of receipt of goods and settlements with suppliers are opened.

The organizational and economic characteristics of the enterprise are investigated, the peculiarities of the organization of accounting for the receipt of goods and settlements with suppliers are revealed. It is also a question of features of construction of the synthetic and analytical accounting of calculations with suppliers. The procedure for controlling the receipt of goods and settlements with suppliers is revealed. Suggestions for improving the organization of accounting settlements with suppliers are given. Ways to improve the control of goods receipt and settlements with suppliers are given.

Key words: accounting, control, organization, control of goods receipt, settlements with suppliers.

ДОДАТКИ

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками

| № оп. | Зміст господарської операції | Кореспондуючі рахунки | |
|---------------------------|--|---|--|
| | | Дебет | Кредит |
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Виникнення заборгованості | | | |
| 1 | Оприбутковано від постачальника необоротні активи, які потребують додаткових витрат зі встановлення | 15 "Капітальні інвестиції" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| 2 | Оприбутковано виробничі запаси, МШП, товари від постачальників | 20 "Виробничі запаси", 22 "МШП", 28 "Товари" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| 3 | Акцептовано рахунок постачальника за виконані роботи, надані послуги виробничого характеру | 23 "Виробництво" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| 4 | Виставлено претензію постачальнику за невиконання умов договору | 374 "Розрахунки за претензіями" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| 5 | Відображено вартість послуг, наданих підприємству постачальниками, у зв'язку з виконанням гарантійних зобов'язань | 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| 6 | Відображено суму податкового кредиту з ПДВ на одержані ТМЦ, роботи, послуги | 64 "Розрахунки за податками й платежами" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| 7 | Відображено послуги, надані підрядниками: - пов'язані з організацією виробництва - пов'язані з організацією управління підприємством - пов'язані з ліквідацією наслідків надзвичайних подій | 91 "Загальнови-робничі витрати" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| | | 92 "Адміністративні витрати" | |
| | | 99 "Надзвичайні витрати" | |
| 8 | Відображено в обліку нарахування фінансових санкцій за невиконання договору перед постачальником | 948 "Визнані штрафи, пені, неустойки" | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" |
| Погашення заборгованості | | | |
| 1 | Оплачено рахунки постачальників: - готівкою з каси | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 30 "Каса" |
| | - з поточного рахунку в національній валюті або з валютного рахунку | | 311 "Поточні рахунки в національній валюті", 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|----|--|---|---|
| | - акредитивами або чеками з лімітованих чекових книжок | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті", 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті" |
| | - з підзвітних сум | | 372 "Розрахунки з підзвітними особами" |
| | - довгостроковими позиками | | 50 "Довгострокові позики" |
| 2 | Зменшено суму заборгованості перед постачальником на суму браку, який виник у зв'язку з поставкою неякісних матеріалів | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 24 "Брак у виробництві" |
| 3 | Погашено заборгованість перед постачальником за рахунок векселя одержаного | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 34 "Короткострокові векселі одержані" |
| 4 | Проведено взаємозалік заборгованості за бартерною угодою | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками" |
| 5 | Проведено зарахування заборгованості з раніше виданого авансу | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 371 "Розрахунки за виданими авансами" |
| 6 | Зменшено заборгованість перед постачальником в обмін на пай | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 41 "Пайовий капітал" |
| 7 | Видано довгостроковий вексель в погашення заборгованості перед постачальником | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 51 "Довгострокові векселі видані" |
| 8 | Видано облігацію постачальнику в рахунок погашення заборгованості | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями" |
| 9 | Видано короткостроковий вексель в погашення заборгованості перед постачальником | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 62 "Короткострокові векселі видані" |
| 10 | Нараховано штрафи, пені, неустойки за порушення з боку постачальників господарських договорів | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 715 "Одержані штрафи, пені, неустойки" |
| 11 | Списано кредиторську заборгованість, строк позовної давності якої минув | 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" | 717 "Доход від списання кредиторської заборгованості" |